

Bioforsk Rapport

Vol. 3 Nr. 128 2008

Forvaltningsplan for Åraksbø, Bygland kommune.

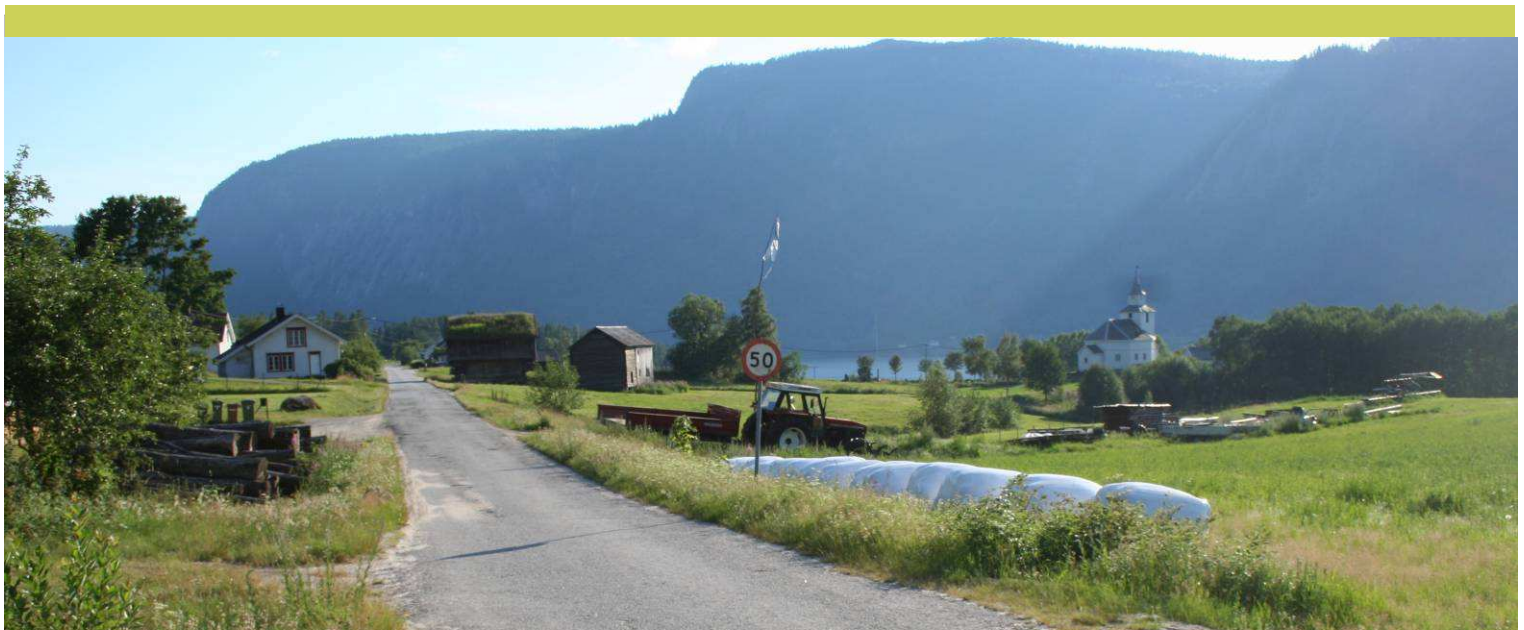
Skjøtsel av kulturavhengig biomangfold.

Ellen Svalheim

Bioforsk

”Me ser berre opp i himmelen, og det er ikkje så reint lite, men det ville ha vore fint å sjå noko meire og”.

Birgit Eldhuset om gjengroinga

Hovedkontor
Frederik A. Dahls vei 20,
1432 Ås
Tlf: 03 246
Fax: 63 00 92 10
post@bioforsk.no

Bioforsk Midt-Norge, Kvithamar
7500 Stjørdal
Tlf: 03 246
Faks 74 82 20 08
ellen.svalheim@bioforsk.no

Tittel/Title: Utkast til forvaltningsplan for Åraksbø, Bygland kommune. Skjøtsel av kulturavhengig biomangold.			
Forfatter(e)/ Autor(s): Ellen Svalheim			
Dato/Date: 28.10.2008	Tilgjengelighet/Availability: Åpen	Prosjekt nr./Project No.: 1310215	Arkiv nr./Archive No.:
Rapport nr./Report No.: 3(128) 2008	ISBN-nr.: 978-82-17-00422-6	Antall sider/Number of pages: 56	Antall vedlegg/Number of appendix: 4
Oppdragsgiver/Employer: Fylkesmannen i Aust-Agder		Kontaktperson/Contact person: Lisbeth S. Kismul	
Stikkord/Keywords: Utvalgt kulturlandskap, biomangfold, forvaltningsplan Cultural landscape, biodiversity, management plan		Fagområde/Field of work: Kulturlandskap Cultural landscape	
Sammendrag Grenda Åraksbø er foreslått som utvalgt kulturlandskap for Aust-Agder. I grenda er det registrert en rekke kulturminner, og flere verdifulle naturtypelokaliteter med kulturavhengige arter er også registrert. Denne forvaltningsplanen vektlegger driften av landskapet og naturverdiene innen området. Spesielt legges det vekt på skjøtsel av de verdifulle biomangfoldlokalitetene.			
Summary: The rural community of Åraksbø has been put forward to represent Aust-Agder county's cultural landscapes. A number of cultural heritage sites have been designated in this community, and several notable landscape types hosting species with specific cultural associations have been registered. This management plan gives special weight to the management of the community's landscapes and natural assets, especially care for the important biodiversity sites			
Land/fylke:	Norge		
Kommune:	Bygland		
Sted/Lokalitet:	Åraksbø		

Godkjent / Approved

Prosjektleder/Project leader

Ann Norderhaug

Ellen Svalheim

Forord

Grenda Åraksbø er foreslått som utvalgt kulturlandskap for Aust-Agder. I grenda er det registrert en rekke kulturminner, og flere verdifulle naturtypelokaliteter med kulturavhengige arter er også registrert. Denne forvaltningsplanen vektlegger driften av landskapet og naturverdiene innen området. Spesielt legges det vekt på skjøtsel av de verdifulle biomangfoldlokalitetene.

Forvaltningsplanen påpeker hvor viktig det er å opprettholde bruk med beitedyr. Uten beitedyr vil det være vanskelig, for ikke å si umulig, å holde landskapet i grenda i hevd. Det bør videre rettes et fokus på gjenåpning av gjengrodde arealer. Dette for å bevare Åraksbø sitt flotte særpreg også i framtida.

Det blei utført feltarbeid i området i slutten av juli 2008. En rekke grunneiere med landbrukseiendom blei kontaktet. Flere av grunneierne har også blitt kontaktet i etterkant i forbindelse med rapportskrivningen. Det er mange som har bidratt med opplysninger og innspill til arbeidet. Herved takkes alle! En spesiell takk rettes i tillegg til Torbjørn G. Haugen som har bidratt med mye historisk kunnskap rundt skjøtsel og bruk av arealene i Åraksbø, og til entomolog Kai Berggren som velvillig har stilt sine registreringer av sommerfugler fra Heddeviki til disposisjon.

Fylkesmannen takkes for oppdraget.

Ellen Svalheim

September 2008, Bioforsk, Landvik Grimstad

Innhold

1.	Sammendrag	4
2.	Innledning	5
3.	Metoder	6
4.	Områdebeskrivelse.....	7
4.1	Generelle naturforhold	8
4.2	Gårdsbruk innen utvalgt område	8
4.3	Tidligere tradisjonell drift og nåværende bruk.	8
5.	Mål; naturverdier i Åraksbø	11
6.	Naturverdier og aktuelle tiltak	12
6.1	Fokus gjengroing.....	12
6.1.1	Gunnulvshaug og Haugedalen	12
6.1.2	Vegetasjon langs steingjerder og eiendomsgrenser.	13
6.1.3	Nordgarden	14
6.1.4	Rydding langs veiene; Rv. 9 og Fv. 323.....	14
7.	Kulturavhengig biomangfold	15
7.1	Heddeviki	16
7.1.1	Tidligere drift	16
7.1.2	Naturverdier i Heddeviki	17
7.2	Restaurering og skjøtsel i Heddeviki	19
7.3	Slåtteengene på Haugtun, Haugen og Eldhuset	21
7.3.1	Tidligere skjøtsel	21
7.3.2	Nåværende skjøtsel	22
7.3.3	Vegetasjonstype og arter	22
	Haugtun	23
	Haugen	25
	Eldhuset.....	27
7.4	Veikant på Haugtun	28
7.5	Naturbeite på Øvre Gakkestad	29
7.6	Eng på Heggtveit	30
8.	Fokus på veikanter	32
9.	Beiting.....	34
9.1	Beiting over eiendomsgrenser	34
9.2	Beiting av flere dyreslag	34
9.3	Skjøtsel etter rydding	35
9.4	Hvordan få inn flere beitedyr og hva skal de brukes til?	35
10.	Andre aktuelle tiltak	36
10.1	Eple- frukthager	36
10.2	Gamle hageplanter og trær.....	36
11.	Oppfølging	37
12.	Litteratur	38
13.	Vedlegg	39
	Vedlegg 1.	40
	Vedlegg 2.	45
	Vedlegg 3.	46
	Vedlegg 4.	47

1. Sammendrag

Grenda Åraksbø har store kvaliteter hva gjelder kulturlandskap, med kultur- og fornminner, biologisk mangfold og et flott jordbrukslandskap som trenger å opprettholdes. Selve grenda har alltid vært kjent som et vakkert skue, og er bl.a. godt synlig fra rv.9 på den andre siden av fjorden.

Denne forvaltningsplanen peker på verdiene knyttet til enger, beiter og kantsoner, med spesiell vekt på artene i landskapet som er avhengig av skjøtsel. Det rettes spesiell fokus på gjengroingen i landskapet og på beiteproblematikk.

Forvaltningsplanen gjelder for grenda Åraksbø i vid forstand; med Nordenå, Gakkestad, Kleivgrend, Gausi, Segberg og Heddeviki inkludert. Heddeviki er den av eiendommene som ligger lengst unna selve sentrum av Åraksbø.

Heddeviki blei innlemmet i det utvalgte området fordi her finnes rester av ei gammel slåtteeing med bl.a. den rødlistede arten søstermariehånd. Entomolog Kai Berggren har i tillegg registrert ti rødlistede sommerfugler i Heddeviki, hvorav flere er knyttet til engvegetasjon. Det blei i 2007 satt i gang med rydding og gjenopptatt slått i Heddeviki, og det foreligger en plan for restaureringen og skjøtselen i området. Det er totalt registrert hele 7 verdifulle naturtypelokaliteter innen Åraksbø. Fire av disse lokalitetene blei registrert under feltarbeidet i forbindelse med forvaltningsplanen sommeren 2008.

Åraksbø har i årene som kommer en utfordring med å holde det vakre og flotte kulturlandskapet i hevd. Det vil sannsynligvis være avgjørende å øke dyretallet de kommende årene for at en skal kunne holde nåværende arealer åpne og i drift.

Gjengroingen er ikke det første en tenker på når en ser grenda Åraksbø utenifra. Men gjengroingen har så vidt begynt å gjøre seg gjeldene. Planen oppfordrer derfor grunneiere i Åraksbø til aktivt å bekjempe gjengroingen, først og fremst på strategisk viktige områder i forhold til utsyn.

I Åraksbø finnes fortsatt flere artsrike beiter og gamle slåtteeinger. Det biologisk/genetiske mangfoldet i kulturlandskapet er en sentral del av landbrukshistorien vår, og har dannet selve grunnlaget for landbruksutviklingen. Artenes genetiske materiale utgjør på mange måter landbrukets "hukommelse", og avspeiler lokalhistorie og tradisjoner. Det er viktig at Åraksbø i framtiden klarer å ivareta gamle kulturmarker som ikke har vært gjenstand for fulldyrking og oppgjødsling.

De 7 avgrensede naturtypelokalitetene er gode representanter på det stedegne kulturavhengige biomangfoldet. Konkret finnes det fire avgrensede slåtteeinger; i Heddeviki, Haugtun, Haugen og på Eldhuset. Tre av disse slåtteeingene har i nyere tid vært benyttet til beite, mens i Heddeviki er det gjenopptatt slått. På Gakkestad er det avgrenset et naturbeite. I Heddeviki er det i tillegg til slåtteeing lauvingsli med en rekke edelløvtrær. Det er også avgrenset en mindre veikantlokalitet ved Haugtun.

I tillegg til å følge skjøtelsrådene for avgrensede naturtyper oppfordres grunneiere til å vise generell oppmerksomhet til "blomsterfloret" langs veikanter, i frukthager og gamle hager. Her kan det forekomme arter, sorter og typer som det også kan være viktig å ta med seg inn i framtida, og som hører hjemme i et variert og levende kulturlandskap.

2. Innledning

Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet ba i november 2007 Statens landbruksforvaltning (SLF), Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Riksantikvaren å foreslå 20 utvalgte kulturlandskap med spesielt store biologiske og kulturhistoriske verdier.

De foreslåtte områdene utgjør et representativt utvalg av områder fra hele landet, og er basert på forslag fra fylkene. I prosessen med utvelgelse fra Aust-Agder blei Åraksbø i Bygland og Rognestad i Valle foreslått som egnede områder som kunne representere fylket.

Norge har som mål å redusere tap av biologisk mangfold innen 2010. Hele 35 % av de trua artene som finnes på Norsk rødliste er knyttet til jordbrukets kulturlandskap. Dette henger sammen med blant annet gjengroing, intensivering og endring av driftsformer i landbruket.

Det er viktig å kjenne til og ta vare på mangfoldet av arter og gener i gammel kulturmark. Store deler av vegetasjonen og naturgrunnlaget som omgir oss, er formet og utnyttet av mennesker gjennom tusener av år. Dette har gitt artsrike vegetasjonstyper som er avhengig av skjøtsel, og lokale genotyper av arter tilpasset det miljøet de vokser i. Ut fra dette kan vi si at vegetasjonstypene og artene i kulturlandskapet avspeiler lokalhistorie og tradisjoner.

Siden artene på stedet der vi bor har vært avgjørende for utviklingen av det lokale landbruket gjennom tidene, er det viktig å ivareta denne genetiske variasjonen og mangfoldet av arter også inn i framtida. Artene og vegetasjonstypene som har vært viktige for utviklingen av landbruket her i landet fram til i dag, vil være viktige også i framtida. Hvem veit, i gamle kulturmarker kan det kanskje finnes framtidige nyttevekster og genetisk materiale til planteforedling/sortsutvikling, matproduksjon, medisiner og industriråstoff?

Utvalgt kulturlandskap i Åraksbø i Bygland har fått sin forvaltningsplan utarbeidet gjennom Bioforsk-prosjekt "Arvesølv 2008". Arvesølvprosjektet setter fokus på aktiv og målbevisst skjøtsel som tar vare på det kulturavhengige biomangfoldet i de mest verdifulle områdene som er kartlagt i kulturlandskapet. Dette er områder som er registrert gjennom nasjonale kartleggingsrunder.

Lokalitetene er å finne på Direktoratet for Naturforvaltning (DN) sin Naturbase:

<http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/> .

De verdifulle områdene som får utarbeidet skjøtelsesplaner og som følges opp både med virkemidler og skjøtsel velger Arvesølvprosjektet å kalle in-situ lokaliteter. In-situ betyr "på stedet", og er en internasjonal betegnelse for å ta vare på plantegenetiske verdier på sitt opprinnelige voksested.

De "utvalgte kulturlandskapene" skal være kulturlandskaper i jordbruket med både svært store biologiske verdier og svært store kulturhistoriske verdier. Det blir lagt vekt på at området skal framstå som et godt ivaretatt jordbrukslandskap, med minst mulig grad av forstyrrende inngrep eller påvirkning. De utvalgte landskapene skal utgjøre et eksklusivt utvalg som kan fungere som nasjonale referanseområder og "utstillingsvinduer".

3. Metoder

Informasjon til grunneiere: Kulturlandskapsgruppa i Aust-Agder med representanter fra Fylkesmannen og fylkeskommunen, kulturasvdelingen i samarbeid med kommunen holdt informasjonsmøte om Åraksbø som utvalgt kulturlandskapsområde i midten av juli 2008. Under feltarbeidet etterskuddsvis blei mange av grunneierne kontaktet og rådført. Et utkast av forvaltningsplanen blei sendt ut til grunneiere i uke 39. Grunneierne kom da med innspill til utkastet. Ferdig forvaltningsplan forelå 28. oktober 2008.

Feltarbeid: Det blei foretatt vegetasjonsregistrering og befarings innen det meste av kulturlandskapet i det avgrensede området over to lange feltdager (29. og 30. juli 2008). Registrering av vegetasjon blei foretatt av botaniker Ellen Svalheim. Registreringen av vegetasjon og flora er gjort i henhold til Fremstad 1997: Vegetasjonstyper i Norge. NINA, temahefte 12. Artsbelegg av karplanter samlet disse to dagene i felt er presset og vil bli oversendt til Agder Naturmuseum.

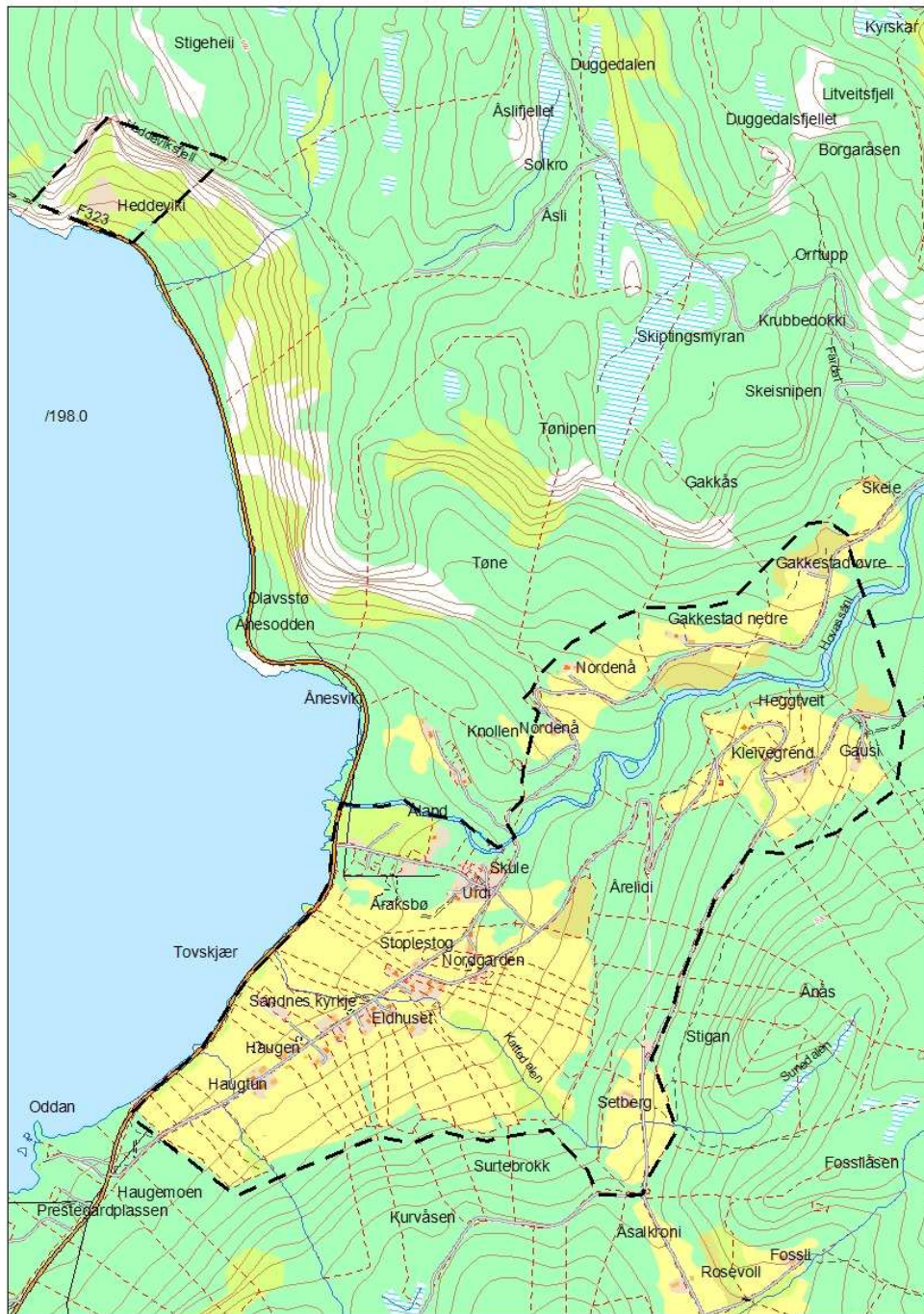
Verdisetting: Verdisettingen av registrerte verdifulle naturtyper er foretatt etter standard prosedyre som følger DN`s (Direktoratet for naturforvaltning): Kartlegging av naturtyper- verdisetting av biologisk mangfold. Håndbok 13 2. utgave 2006 (Oppdatert 2007).

Informanter: En rekke av grunneierne innen området er kontaktet og rådført. Dette er sterkt vektlagt i prosjektet

I tillegg er biologer som kjenner til området fra tidligere registreringer og er regionalt godt kjent, kontaktet bl.a. Per Arvid Åsen ved Agder Naturmuseum, Jon Tellef Klepsland ved Biofokus, og entomologene Kai Berggren (Kristiansand) og Lars Ove Hansen ved Zoologisk museum, UiO.

4. Områdebeskrivelse

Det utvalgte kulturlandskapet i Åraksbø ligger i Setesdal i Bygland kommune, Aust-Agder. Avgrenset område strekker seg fra avkjørselen i syd inn til grenda, følger i vest fylkesvei 323 langs vannet til Ånesviki, videre nord til Øvre Gakkestad så øst til Gausi og Kleivgrend, og videre sør til Segberg. I tillegg er husmannsplassen Heddeviki med innen utvalgt kulturlandskap i Åraksbø. Heddeviki ligger nordvest for Åraksbøgrenda, rett opp for tunellen ved Heddeviksfjellet. Avgrensingen blei gjort på møte i Bygland kommune 17. sept 2008

Figur 1. Kartet viser avgrensningen av utvalgt kulturlandskap i Åraksbø. Kartet er utarbeid av Fylkesmannen i Aust-Agder.

4.1 Generelle naturforhold

Berggrunn og løsmasser: Berggrunnen i selve Åraksbøgrenda består hovedsakelig av granittiske dypbergarter som er yngre enn selve Agderkomplekset. I hovedsak av typen middels- til grovkornet miotittgranitt. I fjellssidene rundt grenda og deler av Heddeviki består berggrunnen av eldre granittiske gneiser og båndgneis fra Agderkomplekset (<http://www.ngu.no/>).

Klima: Nærmeste målestasjon for nedbør er Austad- Ekron og for temperatur er Byglandsfjord-Solbakken¹. Området har en årsmiddeltemperatur på 5,6 °C, og gjennomsnittlig 1070 mm med nedbør gjennom året (<http://retro.met.no/observasjoner/>).

Vegetasjon: Området ligger innenfor den mellomboreale vegetasjonssone i O2 klart oseanisk/svakt oseanisk O1 vegetasjonsseksjon (Moen 1998), og finnes innenfor landskapsregion "skog- og heibygdene på Sørlandet" (Elgersma & Asheim 1998).

4.2 Gårdsbruk innen utvalgt område

Utvalgt område innbefatter en rekke gårder som ligger under Haugtun, Haugen, Eldhuset, Stolpestog, Nordgarden, Urdi, Nordenå, Gakkestad, Heggteit, Kleivgrend, Gausi, Segberg og Heddeviki. Vanligvis er det flere eiendommer under hvert gårdsnavn. I 2008 er det totalt 43 eiendommer innen avgrenset område, hvorav ca 18 eiendommer er gårdsbruk, resten er bolig- eller hyttetomter².

Det er kun 2 av bruka som fortsatt driver med sau innen avgrenset område. Dette er Marie Haugen Bue på Haugen (ca 30 vinterføra sau), og Ånund Eldhuset på Eldhuset (80-90 vinterføra sau). I tillegg er det en besetning med storfe på Nedre Gakkestad, men Knut Gakkestad har planer om å avvikle storfeholdet innen 2008.

De siste 5 årene har 3 gårdsbruk³ sluttet med beitedyr i Åraksbø. Dette vil si mer enn en halvering av antall bruk med beitedyr på få år.

Det finnes ellers både sau- og storfebesetninger på eiendommer som ligger utenfor, men nær opp til avgrenset utvalgt område. Dette er tilfelle på Lidtveit og Haugetveit som ligger litt lengre nordøst i Åraksbø, her er det en sauebesetning og 2 storfebesetninger⁴.

Det meste av den dyrka marka på gårdsbruka i Åraksbø blir slått og eller beitet enten av de som fortsatt driver med beitedyr eller av andre gårdbrukere i "nærheten" som har dyr. På to av bruka blir noe av innmarka kjørt over med beitepusser.

4.3 Tidligere tradisjonell drift og nåværende bruk⁵.

Tidligere drift:

Utskiftningen: Før utskiftningen i 1865 var det en innviklet eiendomsstruktur med 800-900 små lapper og teiger fordelt på gårdene i Åraksbø. Under utskiftningen endret jordskiftet "lappeteppet" til sammenhengende eiendommer som eide hver sin "stripe" fra Åraksfjorden og opp til heia, slik dagens eiendomsstruktur gjenspeiler (se Figur 1). På denne måten fikk hver eiendom en rettferdig del av både den gode kornjorda nede på sletta, slåttearealene i bakkene og utmarksbeitene og skogen høyere oppe.

Før utskiftningen var bebyggelsen i Åraksbø samlet i klyngetun ved Urdi og Stolpestog. Etter 1865 blei det til at husene skulle flyttes og stå på hver eiendom, slik en i hovedtrekk ser det i dag bl.a. nede i Åraksbø-grenda hvor husene er plassert langs veien.

¹ Viser normalverdier, som er gjennomsnitt for en internasjonalt fastsatt trettiårsperiode, f.t 1961-1990

² Kjell Øyvind Berg, landbruksansvarlig i Bygland kommune.

³ Olav G. Nordgarden, Knut T. Haugen og Torbjørn G. Haugen har alle slutta med sau.

⁴ Hallvard Viki (70-80 vinterføra sauer), Olav Lidtveit (storfe/melkekuer) og Knut Haugetveit (storfe/melkekuer).

⁵ Torbjørn G. Haugen pers. medd.

Fulldyrka mark: De flate jordene mellom fjorden og veien gjennom grenda var ”kornjordene” og blei fulldyrket. Det var i hovedsak bygg som blei dyrket her, men en dyrka også poteter, neper og annet på disse arealene. Knut P. Sandnes var den siste som dyrket korn på disse arealene i Åraksbø. Han leide her arealer for korndyrking, og slutta med dette for om lag 4 år siden. Nå er det i hovedsak kulturreng på arealene på nedsiden av veien gjennom grenda.

Slåttearealer: Bakkene og hellingene øst for veien gjennom Åraksbø blei tradisjonelt brukt til slåttearealer. Men på flatere arealer i bakkene blei det også fulldyrket fram til 1950-tallet. Det var på de arealene som lot seg pløye med hest. Når traktoren kom blei det vanskeligere å få pløyd disse flekkene, og det blei i hovedsak slått og beitet på disse arealene også. Slåttearealene blei tradisjonelt aldri benyttet til vårbeite. Slåtten blei vanligvis gjennomført i begynnelsen av juli når timoteien i kulturenga blomstra. En venta gjerne lengst mulig med slåtten så en skulle få rikelig med høy. Etter slåtten fikk dyra beite på haa.

Beiting: Beitingen foregikk i heimeskogen på våren og forsommeren. Om sommeren var dyra på heia. Gårdene i Åraksbø har gjerne to støler; en heimestøl om lag 2-4 km innpå skogen fra gården, og en støl 1,5 til 2 mil innpå heia. Stølene innpå heia ligger inne ved Topsevatn, Grunnevatn og i Årdalen. Heieføringa var rundt St. Hans og folk og fe kom tilbake rundt 1. september.

I 1946 blei det opprettet to ”sauehager”, som er inngjerda utmarksområder inne på heia. Disse hagene ligger i området fra Hovatn, Grunnevatn og videre til Årdalen. Hagen lengre inne ligger i området Hovatn til Topsævatn. Bruka på Åraksbø har siden brukt dette arealet som utmarksbeite for sauene. Bakgrunnen for å opprette sauehagen var at stølene i Åraksbø lå så langt vekk fra gårdene, slik at sauehagene forenklet sanking og heieføring for bøndene.

Gjødsling: Det var vanlig å kjøre ut møkk på jordene både på oppsiden og nedsiden av veien fram til 1960-1970 tallet. Etter dette har gjødsling med kunstgjødsel i økende grad supplert gjødslinga med husdyrgjødsel. Husdyrgjødsel har i liten grad blitt kjørt ut på arealene i bakkene øst for veien siden 1970-tallet. Derimot har disse tidligere slåttearealene vært gjødslet med noe kunstgjødsel fra 1960-70 tallet og fram til innpå 1990-tallet på Haugen. På Eldhuset som fortsatt har drift med husdyr blei bakkene øst for veien gjødslet med husdyrgjødsel for inntil 4-5 år siden, etter dette har de blitt gjødslet svakt med kunstgjødsel⁶.

Nyere drift:

”Kornjordene” nede på sletta brukes i dag til kulturreng. Engene i bakkene på østsiden av veien er i stor grad gått over til kun å bli beitet med sau vår og høst, og disse arealene gjødsles i dag ikke i det hele tatt eller kun i liten grad. Ånund Eldhuset slår fortsatt bakkene sine, samt noe naboareal en gang i sesongen i midten av juli. Disse engene gjødsles også med kunstgjødsel men med små mengder. Det er ikke så nødvendig med gjødsling ”i tillegg til det sauene selv legger igjen”⁷.

På eiendommer som selv ikke lenger driver er det flere steder gjort avtale om beiting og slått, som utføres av de som fortsatt driver aktivt med husdyr. Enkelte av brukene har ikke slike avtaler. Det kan være at teigene de har er for små og ulendte og vanskelig lar seg drive rasjonelt. Noen forsøker å kjøre over arealene sine med beitepusser og holder på denne måten arealene oppe.

⁶ Ånund Eldhuset pers medd.

⁷ Ånund Eldhuset pers medd.

Figur 2. Veien gjennom Åraksbø sett fra sør, ca 1890. Foto fra "Bygland gard og ætt", bind IV.

Figur 3. Veien gjennom Åraksbø sett fra sør i 2008. Foto ES 29. juli.

5. Mål; naturverdier i Åraksbø

Hovedmål:

Målet er å holde kulturlandskapet i Åraksbø og Heddeviki i hevd. Dette betyr konkret:

- at arealene som er åpne og i drift i dag også i framtiden skal holdes i drift.
- at grenda skal ha et åpent preg særlig der en har utsikt over til naboer og Åraksfjorden.
- en skal ta kontroll over gjengroingen. Dette innebærer å stimulere til å ta arealer som er ute av hevd i bruk igjen.
- dyretallet må holdes oppe og helst økes innen en 5-10 års periode. Det er ønskelig at flere dyreslag utnytter kulturlandskapet (både sau, storfe og hest).
- videre skal det legges til rette for at grendas kulturavhengige biomangfold, utviklet etter århundrelang kulturbruk, ivaretas og skjøttes på en god måte. Konkret betyr dette;
- å følge skjøtelsesplanen for avgrensede verdifulle biomangfoldlokaliteter,
- samt å stimulere til bevisst og generell ivaretagelse av artene som ellers lever i grenda.

Åraksbø er ei innholdsrik grend mht naturverdier og biomangfold. Det ligger en rekke utfordringer i å ivareta disse verdiene.

En av de største utfordringene ligger i å holde dyretallet oppe, slik at landskapet i grenda kan skjøttes også i framtida. Det er viktig å ha fokus på gjengroing. Fortsatt er landskapet i grenda relativt åpent og innbydende, men med halvering av antall bruk med beitedyr de siste 5 årene er utfordringene store framover med å holde landskapet i hevd. Gjenværende husdyrbesetninger må ivaretas så de ikke faller fra. Kanskje burde i tillegg noen stimuleres til å starte opp igjen?

Videre ligger det utfordringer i å organisere tiltakene på en slik måte at grenda sammen klarer å dra lasset og fordele oppgavene slik at de gjennomføres på en praktisk og grei måte. Det er en forutsetning her at grunneierne tar hovedansvaret for å iverksette tiltak. Om en selv ikke har mulighet til å holde arealer vedlike bør en inngå avtaler med de som kan bistå med beitedyr, slått, rydding mm.

Det finnes store biologiske verdier i området. Hovedsakelig er disse natur- og biomangfold-verdiene avhengig av skjøtsel for å bli ivaretatt. I Åraksbø er det registrert fire - fem slåtteenger. Tre av disse har imidlertid blitt beitet siden 1970-tallet, og en fjerde har ligget brakk i like lang tid. Men restaurering blei i 2007 startet opp i den mest verdifulle av dem; slåtteenga i Heddeviki som har forekomst av orkideen søstermarihånd. Det er meget positivt og gledelig at restaurering og tradisjonell skjøtsel er gjenopptatt i Heddeviki. Kanskje kan Åraksbø klare å ivareta og skjømte de andre slåtteengene også ved å gjeninnføre tradisjonell slått?

6. Naturverdier og aktuelle tiltak

6.1 Fokus gjengroing

Noen områder i Åraksbø som tilhører det nære kulturlandskapet rundt hus og innmark preges av gjengroing i dag. Det kan godt være at flere av disse arealene ikke nødvendigvis trenger å gjenåpnes, men i det følgende pekes det på gjengroingsarealer som er i ferd med å frata Åraksbø noe av særpreget sitt. Eksemplene nedenfor er å regne som forslag på aktuelle områder som kan ryddes om grunneier er interessert:

6.1.1 Gunnulvshaug og Haugedalen

Sandnes kirke ligger vakkert plassert oppe på Gunnulvshaug i Åraksbø. Kirka ligger ca 20 meter høyere enn,- og 100 meter fra Åraksfjorden. I dag er området mellom kirka og fylkesveien gjengrodd. Dette hindrer utsynet utover fjorden for fastboende, og det hindrer innsyn inn i grenda for de som ferdes på fjorden og på veiene; både fylkesveien på nedsida og på riksveien på andre siden av fjorden.

Figur 4. Kirka i Åraksbø ligger på Gunnulvshaug. Dette området er preget av gjengroing og hindrer utsyn og innsyn. Foto tatt fra fylkesvei 323 syd for kirka, ES 30. juli 2008.

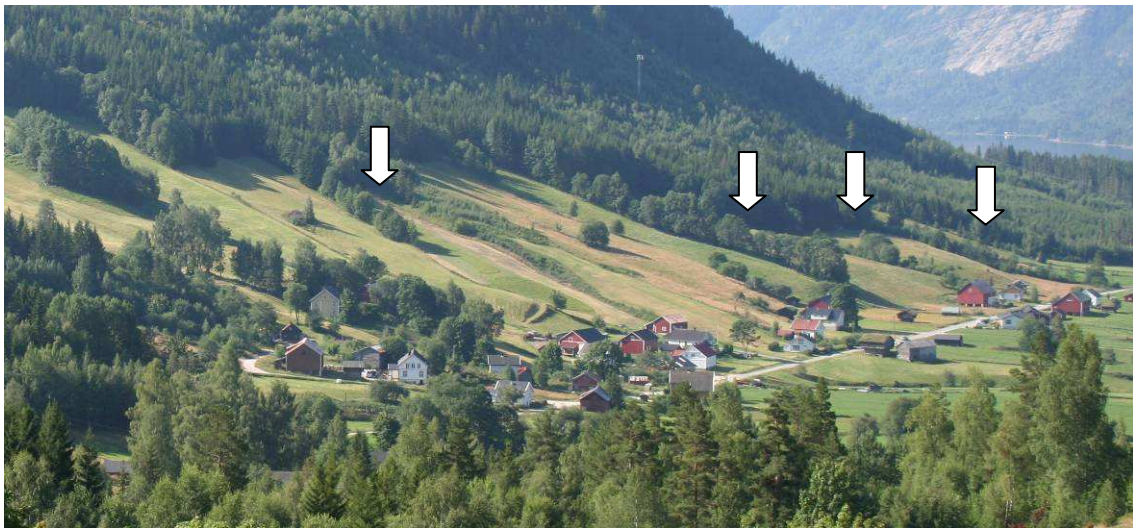
Gjengroing med lauvoppslag preger også nordsiden av kirka langs med bekken i Haugedalen. Dette innebærer at kirka snart er lukket inne. Det å få fjernet lauvskog/kratt fra både Haugedalen og Gunnulvshaug er viktig for å beholde et åpent preg i grenda. Dessuten bør et så viktig landskapselement som kirka synes bedre fra alle hold.

Figur 5. Gjengroing preger også bekken i Haugedalen. Dette medfører at kirka er i ferd med å lukkes inne. En så viktig bygning som ei kirke bør synes bedre i landskapet. Foto tatt fra fylkesvei 323 nordvest for kirka, ES 30. juli 2008.

6.1.2 Vegetasjon langs steingjerder og eiendomsgrenser.

Eiendomsstrukturen i Åraksbø er særprega med at hver gård ofte eier ei lang stripe fra fjorden og opp på heia. Langs eiendomsgrensene står det gjerne et steingjerde av varierende forfatning. Men steingjerdene er mange steder skjult av lauvoppslag og grantrær som har fått gro opp både oppi og inntil steingjerdene. Ikke bare ødelegger lauvoppslaget steingjerdene men stripene med lauv hindrer også utsyn, og gir grenda et tillukka preg.

Hva med å rydde vekk disse stripene med trær og framheve steingjerdene der disse fortsatt finnes?

Figur 6. Langs eiendomsgrenser har det en tendens til å vokse opp striper med lauvtrær. Foto ES tatt fra Nordenå 30. juli 2008

Engene oppe i bakkene lukkes inne. Tidligere var de en del av et sammenhengende åpent landskap, hvor en kunne se vidt rundt seg. Stripene med trær langs eiendomsgrenser gir skygge inn på beiten og er i tillegg med på å akselerere gjengroingen. Både oppslag av lauv samt frøplanter av gran sprer seg innover engene fra kantene.

Figur 7. Rekkene med trær langs eiendomsgrensene sender skygge innover engene og bidrar til raskere gjengroing med oppslag og frøplanter. Foto ES 29. juli 2008.

6.1.3 Nordgarden

Midt i "sentrum" av Åraksbø ligger Nordgarden gnr 29 bnr 2. På Nordgarden er det et vakkert, tradisjonelt tun med bl.a et stort stogehus, en låve og et freda stolpehus. Dette tunet burde så absolutt vist seg mer fram, spesielt når bebyggelsen er så synlig ellers i grenda.

Figur 7. Nordgarden gnr 29 bnr 2. Det er ikke lett å se at det bak disse trærne ligger et vakkert tradisjonelt tun. Foto tatt nede fra veien ES 30. juli 2008.

6.1.4 Rydding langs veiene; Rv. 9 og Fv. 323.

Åraksbø har vært kjent som et fint skue sett fra stamveien, rv. 9, på den andre siden av fjorden. Bygda sees derfra av mange bilister. Andre kjører med båt, til eksempel dampbåten Bjoren, og ser bygda fra fjorden.

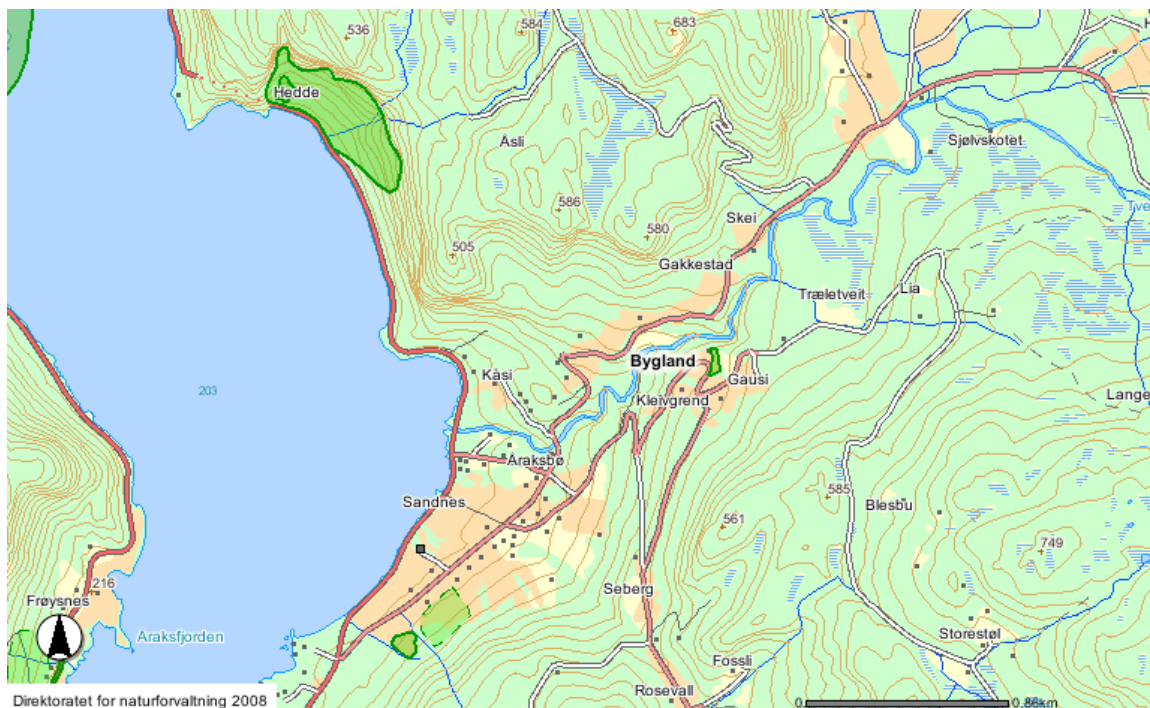
For å øke innsynet til bygda burde en vurdere å rydde langs Rv. 9 på andre siden av fjorden.

Tilsvarende bør fylkesvei 323 nord til Heddevika og sør for bygda også ryddes for å gi området et mer åpent og helhetlig preg.

7. Kulturavhengig biomangfold

Innen undersøkselsesområdet er det på DN (Direktoratet for naturforvaltning) sin Naturbase avgrenset fem naturtypelokaliteter med verdifullt biologisk mangfold (se kart nedenfor og vedlegg). Fire av lokalitetene er naturtyper i kulturlandskapet, hovedsakelig gammel slåttemark. Den femte er en rik edelløvsog i Heddeviki.

Under befaring i juli 2008 blei tre nye lokaliteter i Åraksbø avgrenset: en lokalitet med gammel slåttemark, ett naturbeite og en mindre veikantlokalitet. Det blei også endret litt på avgrensningen til en tidligere registrert lokalitet på Haugen.

Figur 8. Naturtypelokaliteter registrert i DN`s Naturbase (se <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>) pr september 2008.

Tidligere registreringer:

Svein Haugen har gjennomført natutypekartlegging i Bygland (Haugen 2005). Han har avgrenset flere lokaliteter i Åraksbø. Også Kristina Bjureke har vært i Åraksbø og registrert bl.a. i Heddeviki under DN`s supplerende kartlegging i kulturlandskapet i 2004. Ellers har Svalheim registrert innen undersøkselsesområdet i 2003 ved Genressursutvalgets registrering av gamle enger (Svalheim 2005), bl.a. blei det avgrenset ei slåtteeng på Haugen, som seinere blei innlemmet i den kommunale natutypekartleggingen i 2005.

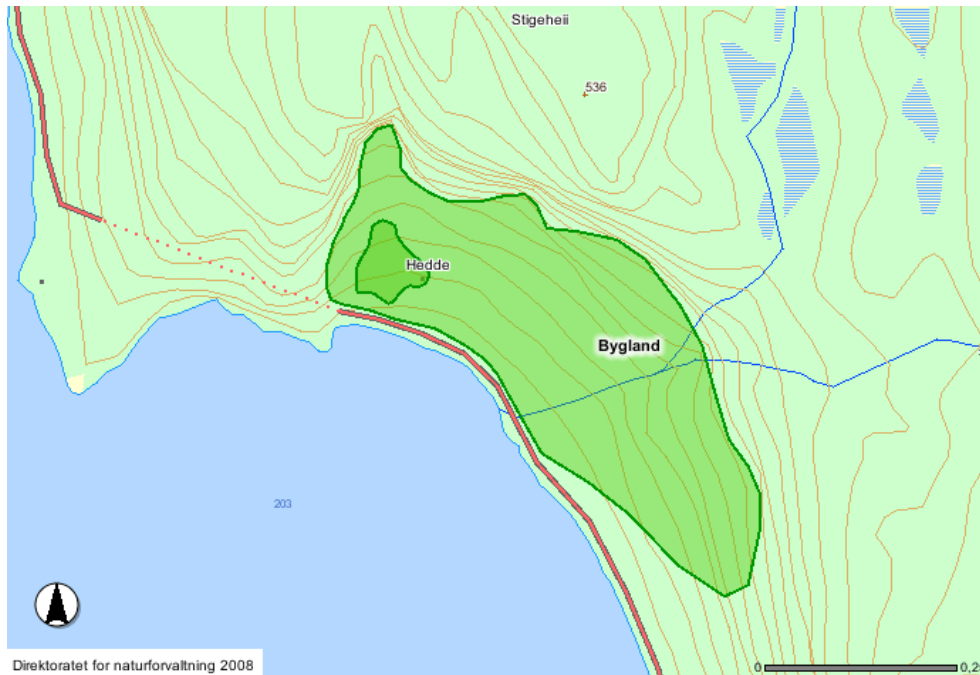
En klassisk botanisk lokalitet i kulturlandskapet i Åraksbø (og i Bygland og Setesdals for øvrig) er slåtteenga i Heddeviki med forekomst av bl.a. søstermarihånd. Denne lokaliteten er besøkt gjentatte ganger av fagfolk og er bl.a. beskrevet av Halvorsen, K. (1979). Sørlandsavdelingen av Norsk botanisk forening hadde ekskursjon til Heddeviki 25. juni 1979.

I det følgende beskrives de avgrensede verdifulle lokalitetene innen utvalgt område:

7.1 Heddeviki

Heddeviki er avgrenset i Naturbasen med to naturtypelokaliteter (BN00037497 og BN00023374). De er begge avgrenset som Rik edelløvsskog (Bjureke 2004 og Haugen 2005). Dette er imidlertid en gammel høstingskog med flere meget store styvingstrær/kylla trær av alm og lind. Den var sterkt preget av gjengroing på tidspunktet hvor Bjureke og Haugen gjorde feltarbeid. Fortsatt preger gjengroingen store arealer i Heddeviki men gjenåpning og skjøtsel blei påbegynt i 2007 av Jon Tellef Klepsland, i første omgang for å redde slåtteeenga med søstermarihånd som også er registrert i området (se vedlegg 2). Det finnes ellers en rekke rydningsrøyser samt noen steingjerder.

Heddeviki ligger sør- til sørvestvendt eksponert. Området er meget frodig med næringsrikt sig fra fjellsida bak. Den nordligste eika i Setesdalen står i Heddeviki, og blei i 2008 fristilt av Jon Klepsland.

Figur 9. To avgrensede naturtyper i Heddeviki i DN's Naturbase (se <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>).

7.1.1 Tidligere drift⁸

Heddeviki er en gammel husmannsplass. Det bodde folk her fram til 1906, og de som bodde her hadde et par kuer, noen geiter og sauer. De siste fastboende var redde for at ei stor blokk i fjellet bak Heddeviki skulle rase ut, derfor flytta de inn til Åraksbø i 1906. Fortsatt kan en se murene der stogehuset sto samt den gamle løa som ennå står i Heddeviki. Stogehuset blei solgt til Åraksbø arbeiderbevegelse forut for 1920 og satt opp som "Folkets hus" ved brua i Åraksbø.

Eiendommen blei kjøpt opp av Nordenå og arealene i Heddeviki blei slått til innpå 1960-tallet av de på Nordenå. Etter slåtten var det vanlig at området blei beita av bl.a. avlsoksen i Åraksbø. Etter at slåtten opphørte på 1960-tallet og fram til den nye veien kom i 1979⁹ blei Heddeviki beita av sau vår og høst. Sauen gikk stadig i skorfeste i Heddeviki forteller Torbjørn G. Haugen. Det blei ikke mulig å ha dyr på beite i Heddeviki etter at fylkesveien langs med fjorden kom. Etter at veien kom i 1979 har kulturlandskapet i Heddeviki stått til forfall og grodd igjen.

Det blei ellers drevet med omfattende lauing i Heddeviki tidligere. R. Vollen skriver at det i 1869 blei auksjonert bort 800 'løvkjærv'¹⁰. Det blei brukt løpestreng for å frakte lauet ned til fjorden. Det har trolig blitt benyttet lite gjødsel på innmarksarealene i Heddeviki.

⁸ Torbjørn G. Haugen pers medd. 29.07.08

⁹ Den nye veien langs med Åraksfjorden med traseen "Prestegardsplassen- Skore-Austadneset" var ferdig i oktober 1979. Jf Vollen 2006.

¹⁰ R. Vollen 2008. bind V s. 197 av Bygland Gard og Ætt

7.1.2 Naturverdier i Heddeviki

I Heddeviki er det kanskje forekomsten av den rødlistede orkideen søstermarihånd *Dactylorhiza sambucina*, som er den mest kjente. Denne har status sårbar (VU) på Norsk rødliste 2006.

Søstermarihånd finnes i Norge hovedsakelig i Telemark og Aust-Agder, med enkeltforekomster rett over fylkesgrensene i Buskerud (Kongsberg og mer isolert i Nedre Eiker) og i Vestfold (Larvik).

Søstermarihånd har et vidt spenn i voksesteder fra kystnære tørrbakker/berg via slåtteenger til berghyller med sigevatn i bratt skog. Arten har gått sterkt tilbake på slåtteeng-lokalitetene, som utgjør hovedgruppen av leveområder for arten¹¹.

Figur 10. Deler av slåtteenga i Heddeviki. Foto ES 29.juli 2008.

Heddeviki er meget artsrik, fordi det her fremdeles forekommer enger med mange arter som er kulturbetinget. Engtjæreblom, flekkgrisøre, engnellik vokser til eksempel i engene. Under befaringen i slutten av juli 2008 blei det registrert mye firkantperikum og kransmynte i engene. Det forekommer noen meget store og gamle lindetrær i en hage på oppsiden av løa (se Figur 12). Ellers er lia preget av skog og kratt med bl.a varmekjære krevende arter slik som alm, hassel, trollbær, myske, krossved, trollhegg og lind.

Det som kanskje ikke er så kjent er at det er registrert en rekke sjeldne insekter i Heddeviki. Det er entomolog Kai Berggren fra Kristiansand som har gjort en rekke undersøkelser på spesielt sommerfugler i området. Det er registrert totalt 10 rødlistede sommerfugler i området (se Tabell 1. på neste side). Flere av artene er knyttet til engvegetasjonen og tørrbakker og har vertsplanter som perikum, syre, gullris og grasarter. Den gamle slåttenga i Heddeviki inneholder m.a.o. ikke bare sjeldne planter som søstermarihånd men også en rekke sjeldne forekommende sommerfugler.

Under innsamling av insekter i Heddeviki har Kai Berggren også samlet inn andre insektsgrupper. Noen av disse har han sendt til Zoologisk museum på Tøyen, UiO, og noen er sendt til Bergen museum. Det har ikke lyktes å få tak i data fra Tøyen da en del av disse ikke er databaseført ennå¹². Men entomolog

¹¹ Artsdatabanken. Faktaark for søstermarihånd.(Jf <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=39&amid=1864>)

¹² Lars Ove Hansen pers medd., De Naturhistoriske museum på Tøyen, UiO.

Lars Ove Hansen ved Zoologisk museum på Tøyen mener at det finnes også registrert flere rødlistede arter fra ulike vepsegrupper fra Heddeviki. Det skal også være en til nå ubeskreven art av soppmygg herfra.

Det er derfor meget bra at det er satt opp insektstelt i Heddeviki slik at en kan få mer innsamlinger fra stedet. Det kunne også være interessant om en undersøkte insektsfaunaen i de andre naturtypelokalitetene i Åraksbø.

Tabell 1. Rødlistede sommerfugler registrert av entomolog Kai Berggren i Heddeviki (1997-2004). Status gjelder pr 2008. Se også vedlegg 3 for mer detaljer.

Sommerfuglart	Kategori	Vertsplanter	Status funn pr 2008.
Tineidae			
<i>Nemapogon nigralbella</i>	NT	Kjucker, død ved	Til nå 28 funn fra; Kristiansand, Arendal, Birkenes, Bygland, Risør, Hvaler, Tokke, Nøtterøy, Råde, Suldal, Asker, Bærum, Frogne, Nesodden, Ås og Sørum.
Depressariidae			
<i>Agonopterix hypericella</i>	VU	perikum	Funn i Bygland (2004), Kviteseid(1988), Rollag (1978), Kongsberg(2007) og Notodden (1969,79) - god art!
Elachistidae			
<i>Elachista cingillella</i>	EN	myskegras	Funn i Bygland (1997,98), Porsgrunn (ca 1900), Vang (2004, 2008) og Nord-Fron (1981-88) - sjelden (har 7 eksemplarer fra Heddeviki)
Zygaenidae			
<i>Adscita statices</i>	NT	syre	Mange funn fra større områder, men er i sterk tilbakegang.
Tortricidae			
<i>Endothenia ustulana</i>	VU	Krypjonsokkoll	Kristiansand (5 lok), Arendal (4 lok), Birkenes, Bygland (også ved Fånefjell), Åmli (Dale, Tovdal), Bamble.
Pterophoridae			
<i>Crombrugghia distans</i>	NT	haukeskjegg	En del funn fra Kristiansand til Fredrikstad
Hesperiidae			
<i>Carterocephalus palaemon</i>	NT	grasarter	Sprede funn fra sør til nord - i tilbakegang
Geometridae			
<i>Eupithecia expallidata</i>	NT	gullris	Kristiansand (2 lok), Arendal (2 lok), Lillesand, Bygland (også ved Fånefjell), Porsgrunn, Nøtterøy, Bærum, Nesodden, Ås, Røyken og Osterøy.
<i>Alcis jubata</i>	NT	skjegglav	
Noctuidae			
<i>Setema cereola</i>	VU	Lav på trær	Bygland (også Skore 1998), Sørumsund (1993), Ullensaker(nye funn), Sør-Aurdal (1887), Nord-Aurdal (1864), Lom (1885-1915), Sel (1913), Sør-Fron (1985), Vågå (1971-72).

Verdivurdering: Lokaliteten med slåtteeeng er gitt verdien B- Viktig (Bjureke 2004), mens den større avgrensede lokaliteten med edelløvsskog rundt er gitt verdien A- svært viktig (Haugen 2005). Se vedlegg: faktaarkene fra Naturbasen. Bjureke kjente nok ikke til sommerfugl funnene til Kai Berggren når verdivurderingen ble foretatt. Men med så mange rødlistede sommerfugler burde også slåtteeenga hatt verdien A- svært viktig. Det at det nå er igangsatt skjøtsel i området er meget positivt og helt avgjørende for at biomangfoldverdiene i Heddeviki skal ivaretas/reddes for framtiden.

7.2 Restaurering og skjøtsel i Heddeviki.

Jon Tellef Klepsland har inngått avtale med grunneier av Heddeviki om å igangsette restaurerings- og skjøtselstiltak i området. Han søkte i 2006 Bygland kommune om SMIL-midler til restaurering og skjøtsel i Heddeviki. Han fikk innvilget søknaden i 2008. Det er også bevilget midler til skjøtsel og restaurering av kulturlandskapet i Heddeviki fra Fylkesmannes miljøvernnavdeling i 2008.

Figur 11. Øvre deler av slåtteeeng på Heddeviki. Jon Tellef Klepsland har foruten å rydde i lauvoppslag og starte årlig slått, satt opp insektsfelle og registrert karplanter i fastruter i enga. Ryddingen startet høsten 2007 og overvåkingen blei satt i gang sommeren 2008 i området. Ryddingshauger blir ryddet vekk. Slått blei utført i midten av august 2008. Foto ES 29. juli 2008.

Restaureringsarbeidet til Kleppsland går i hovedsak ut på:

1. Rydding av 5 daa gammel slåtteeeng (fjerne kratt og oppslag fra sterkt tilgrodd slåtteeeng)
2. Rydding av gammel høstingsskog (fjerne gran, samt fristille enkelte store trær).
3. Starte kylling av yngre edelløvtrær (spisslønn, alm og lind).

Han sier videre i sin plan for skjøtsel (se vedlegg 2):

..”Det er også ønske om å tynne ut den yngre løvskogen omkring (spesielt nedenfor og vest for) slåtteeenga (kommet opp etter hogst for et par-tre tiår siden) for raskere å skape et mer naturlig og lysåpent tresjikt med variert tresagsblanding dominert av edle løvtrær. Det optimale ville vært å gjøre deler av dette arealet om til høstingsskog med en ung generasjon lauvvingstrær som en kulturell ”arvtaker” til den gamle høstingsskogen ovenfor og øst for slåtteeenga.

Førstegangslauving/ styving av egnete løvtrær i og i nær tilknytning til slåtteeenga. Dette må gjøres etappevis og etter at kantskogen omkring slåtteeenga er åpnet opp tilstrekkelig. Periode 2008 – 2010” .

Årlige skjøtselstiltak i Heddeviki vil i årene framover være i følge Klepsland:

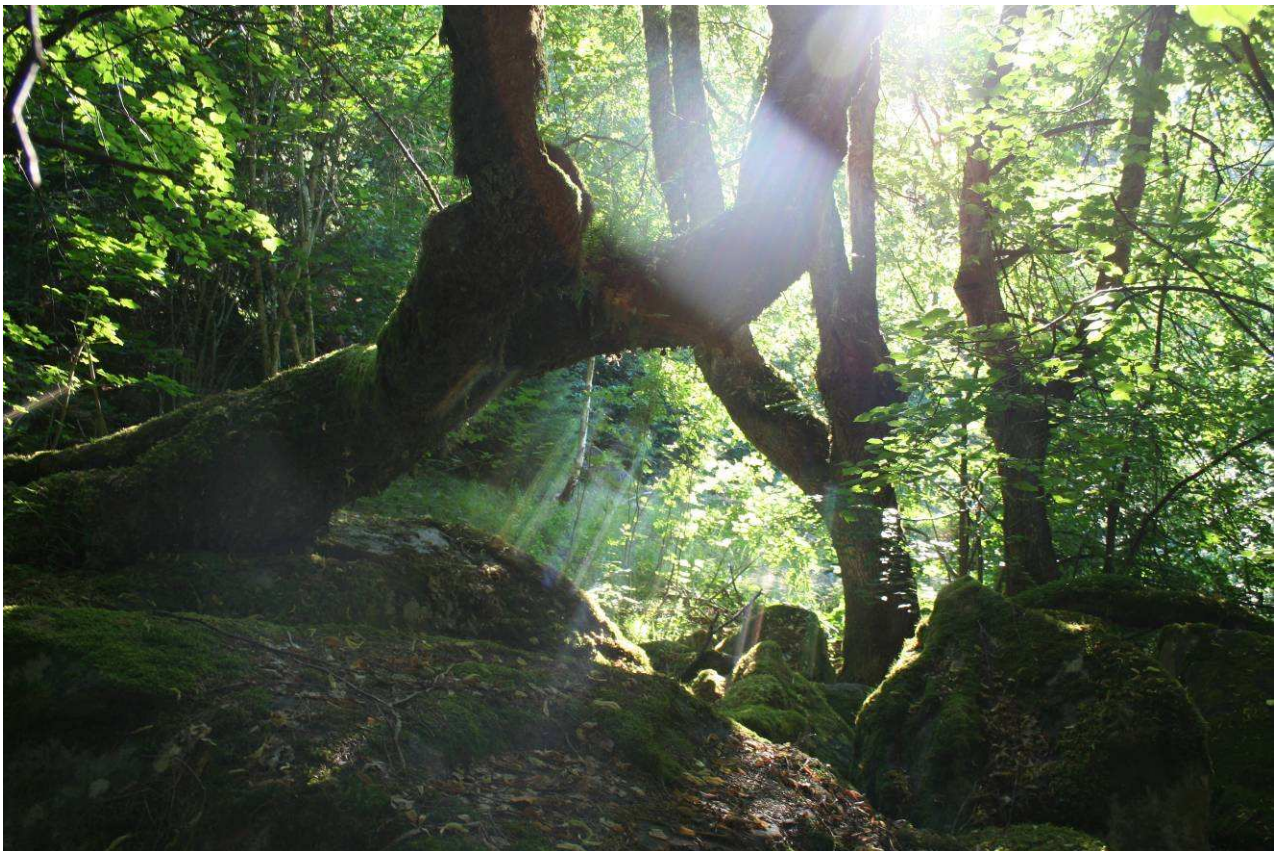
- Årlig slått av engarealene. (I 2008 blei slått utført i midten av august).
- Kylling av et visst antall trær hver sesong.

For mer detaljer omkring restaurerings- og skjøtselstiltak henvises det til Klepslands skjøtelsesplan (se vedlegg 2).

Klepsland påbegynte skjøtselen høsten 2007. I første omgang blei det fjernet bringebærkratt og oppslag av lauv fra engarealene, samt tatt ut noen bartrær fra området. Sommeren 2008 blei det utført sein slått i midten av august på de engarealene som var mulig å slå. Klepsland har også satt opp fastruter for vegetasjonsanalyse. Disse blei analysert mht karplanter sommeren 2008, og vil være viktige for å følge vegetasjonsutviklingen i enga etter at skjøtsel er igangsatt. Videre har Klepsland satt opp et insektstelt med insektsfeller. Klepsland jobber i Biofokus i Oslo og insektene vil bli analysert av entomologer der.

Restaureringsarbeidet vil fortsette i årene som kommer og er planlagt ferdigstilt innen 2010. Arbeidet med å fristille gamle edelløvtrær som tidligere har stått åpent vil videreføres.

Det initiativet som Jon Tellef Klepsland har tatt mht restaurering og gjenåpning av det gamle kulturlandskapet i Heddeviki er meget positivt. Dette er en flott kulturlandskapslokalitet med både biologiske og lokalhistoriske verdier. Det blir spennende å følge lokaliteten og framdriften videre.

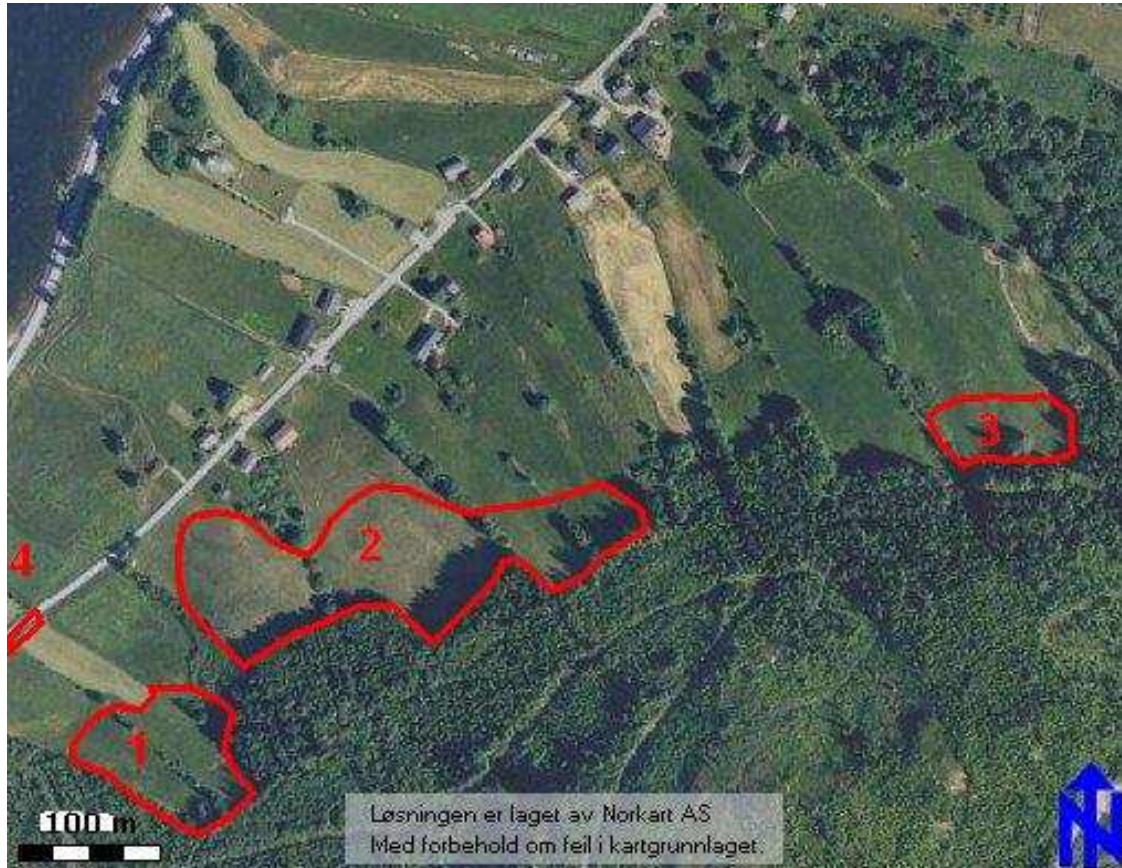

Figur 12. Gamle store lindetrær i blokkmark rett bak låven på Heddeviki. Mye tyder på at disse trærne tidligere har vært styva/kylla. Foto 29. juli 2008 ES.

7.3 Slåtteeengene på Haugtun, Haugen og Eldhuset

I løpet av feltarbeidet sommeren 2008 blei de tidligere registrerte engene i øvre deler av bakkene øst for veien gjennom grenda re-registrert. Det var nå ca 5 år siden disse engene sist blei registrert. I Naturbasen er engene å finne som lokalitet Haugtun BN00023381, og Haugen BN00023386 se <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>. Det blei under feltarbeidet 2008 gjort visse justeringer av avgrensningene til disse to lokalitetene ut fra de funn som blei gjort (se kart nedenfor).

I tillegg blei det avgrenset en ny lokalitet i de øvre delene av bakkene på Eldhuset (se kart nedenfor). I det følgende beskrives disse tre engene.

Figur 13. Avgrensede biomangfoldlokaliteter på Haugtun (nr 1), Haugen (nr 2), Eldhuset (nr 3) og en veikant på Hugtun (4) er anvist med rød strek. Avgrensningen på lokalitet 2 er noe endret jf Naturbasen. Ortofoto er hentet fra Bygland kommunes karttjeneste (se http://webhotel2.gisline.no/gislinewebinnsyn_setesdal/).

Felles for de tre slåtteeengene er at de tidligere stort sett har hatt samme skjøtsel samt at de i dag kan føres under samme naturtype med mange av de samme artene.

7.3.1 Tidligere skjøtsel

Disse engene i bakkene bak gårdsbebyggelsen var tidligere slåtteeenger. Slåtten blei tradisjonelt utført i begynnelsen av juli. Etter slåtten blei engene beitet. Denne type skjøtsel holdt fram til begynnelsen av 1970-tallet. Noen flatere partier i de nedre delene (delvis utenfor avgrenset lokalitet) blei pløyd på 1950-tallet. Engene blei tradisjonelt gjødslet med husdyrgjødsel, vertfall de nedre og midtre delene. Gjødsling med husdyrgjødsel opphørte på 1960-tallet. Der en i seinere tid har kunnet komme til med traktor har engene blitt gjødslet med fullgjødsel på våren og salpeter på sommeren. På Haugen og Haugtun har de øvre delene av engene i liten grad blitt gjødslet med kunstgjødsel, og gjødslingen i de midtre og nedre delene av engene sluttet på 1990-tallet.

De øvre partiene av engene der lokalitetene er avgrenset har altså blitt lite gjødslet med kunstgjødsel og tidligere med husdyrgjødsel.

Etter 1970-tallet har avgrenset engareal stort sett kun vært beitet vår og høst av sau. Fra 2003 beita ca 40 sau og lam hele sesongen på hjemmebeite på Haugen. I tillegg har en gjerne slått de flateste, nedre partiene, der en kan komme til med traktor.

7.3.2 Nåværende skjøtsel

Engene i bakkene på oppsiden av Haugtun og Haugen beites nå vår og høst av sauene til Bue. Det gjødsles ikke lenger med kunstgjødsel. Siste gang det blei benyttet kunstgjødsel på deler av disse engene var på 1990-tallet. På Eldhuset blir engene fortsatt slått, i tillegg til beiting vår og høst, men her gjødsles det fremdeles litt med kunstgjødsel der en kan komme til (i moderate mengder). Avgrenset lokalitet i de øvre delene av bakkene på Eldhuset gjødsles nok i mindre grad da det er relativt artsrikt her.

7.3.3 Vegetasjonstype og arter

Engene er gjennomgående av typen Frisk fattigeng eller ”engkvein -rødsvingel- gulaks eng” (G4a jf Fremstad 1997) og vanlige arter i alle engene er: blåklokke, firkantperikum, hvitmaure, sumpmaure, stormaure, prestekrage, grasstjerneblom, gullris, blåknapp, smalkjempe, engsmelle, knollerteknapp, fuglevikke, ryllik, nyseryllik, rødkløver, hvitkløver, tirilltunge, tveskjeggveronika, legeveronika, småengkall, gjelkarve, harestart og grasene engkvein, rødsvingel, sølvbunke og gulaks.

Dominerende arter i enga kan være firkantperikum, stormaure og engkvein og rødsvingel. Stedvis i søkk og fordypninger er det innslag av mer fuktengpreg med kvitbladtistel, mjødukt og sølvbunke. Det at disse artene er i dominans tyder på at enga er i begynnelige gjengroing.

Figur 14. Enga på Haugen (lok 2) med prestekrave, blåklokke og rødsvingel. Foto ES 29. juli 2008.

Haugtun

Denne enga blei sist registrert i 2003. Avgrenset lokalitet utgjør bare de øvre delene av teigene på gnr 30 bnr 3 og gnr 30 bnr 2, og er på ca 7 daa. De nedre og flateste delene ned mot veien blir slått to ganger i sesongen og antakelig gjødslet noe. Skjøtselen innen avgrenset lokalitet har vært vår- og høstbeite de siste årene. Slåtten innenfor lokaliteten opphørte på 1970-tallet. Tradisjonelt blei enga slått i juli og beitet etterskuddsvis. Svein Haugen (Haugen 2005) foreslår å gjeninnføre sein slått. Dette har ikke blitt gjort, men enga beites av sau før og etter utmarksbeiteperioden. Beitetrykket virker å være for lavt, da det er mye høyt gras med innslag av gjengroingsarter.

Verdi: Lokaliteten er tidligere gitt verdien B- viktig under naturtypekartleggingen av Haugen 2005. På grunn av at gjengroingen har utviklet seg i disse 5 årene har verdien sunket til C- lokalt viktig naturtype, men skjøtsel som settes inn nå kan øke verdien igjen.

Bringebærkratt har stedvis begynt å gjøre seg gjeldene. Arter som sløke, hundekjeks, kvassdå tyder på gjengroing. Det samme gjør skogsarter som blåbær, stormarimjelle. I tillegg er lauvoppslag og noe gran begynt å gjøre seg gjeldene i enga inn mot skogkanten.

Figur 15. De øvre delene av enga på Haugtun beites vår og høst av sau. Skogen kryper inn fra kantene, og enga trenger å ryddes. Foto ES 29. juli 2008.

Skjøtselsråd

Følgende restaureringstiltak må igangsettes innen lokaliteten:

1. Enga må ryddes for oppslag av lauv og gran. Spesielt viktig er det å rydde inn mot skogkanten, og langs gjerder.
2. Det anbefales at lauv og gran som står langs steingjerder og eiendomsgrenser ryddes og holdes nede.
3. Kvist må ikke bli liggende igjen inne i området, men kan dras sammen i hauger og brennes.
4. Om oppslag etter rydding ikke blir fjernet ved slått eller beitet ned av sau, fjernes de manuelt

Årlige skjøtselstiltak.

Førsteprioriteten mht årlig skjøtsel er:

1. Å gjeninnføre sein slått i midten av juli. Det bør prioriteres å slå enga med utstyr som skjærer av graset og ikke ”moser” eller fliser det opp.
2. La høyet tørke på bakken i 3-5 dager, før det samles sammen og kjøres vekk.
3. Enga kan beites etter slått, enten ved høstbeite med sau eller et annet dyreslag. Det er bra med god nedbeiting på høsten.
4. Avgrenset areal må ikke gjødsles med kunstgjødsel eller sprøytes med sprøytemidler. Sterk gjødsling over tid medfører at tradisjonelle engarter forsvinner.

Denne enga var for 35- 40 år siden ei slåtteeng med ovenfor nevnte skjøtsel med slått, og med beiting av sau etterskuddsvis. Enga har fortsatt mange arter, men har i løpet av de siste tiårene fått mer preg av naturbeite. m slått vanskelig lar seg gjennomføre av praktiske årsaker foreslås det derfor at området fortsatt skjøttes ved beiting:

1. Fortsette vår og høstbeitingen med sau. God nedbeiting på høsten anbefales. En kan skille lam og søyer, og la søyene beite området med et noe høyere beitetrykk og utføre ”kulturlandskapsskjøtsel”.
2. I tillegg er det en fordel om området beites en periode på sommeren helst med storfe .
3. Lokaliteten må ikke gjødsles med kunstgjødsel, og det må ikke sprøytes med sprøytemidler i området.

Haugen

Avgrenset lokalitet er på i underkant av 20 daa og innbefatter de øvre delene av beitebakkene på flere av bruksnumrene på Haugen (gnr 31 bnr 1, gnr 30 bnr 3, gnr 30 bnr 2 og gnr 30 bnr 15). Enga på Haugen (nr 2) er i bedre forfatning sammenlignet med enga på Haugtun (nr 1). Dette kan en se bl.a. på at artene fordeler seg mer jevnt utover i enga, og at det er mindre gjengroingsarter. Det er lite av lauvoppslag inne i beitet. Dette er en tidligere slåtteeng, men slåttene opphørte også her på 1970-tallet. Den har stort sett hatt kontinuerlig beiting vår og høst av sau siden opphør av slått. Denne engga inntrykk av å ha hatt en positiv utvikling de siste 5 årene.

En bør imidlertid være obs på forekomsten av sløke, mjødukt og einstape. Fortsatt forekommer disse sparsomt. Men i de øvre og nordre delene på gnr 31 bnr 1, opp mot skogkanten, begynner bregnen einstape å skygge ut en flott utviklet engflora under. Videre er det flere steder en stripe med trær langs gjerder/grenser som har vokst seg høy og skyggefull. Disse trærne bør fjernes.

Flere typiske og gode engarter som ikke blei registrert på Haugtun blei registrert i denne engga: Dette gjelder bl.a. harerug (*Bistorta vivipara*), fjellmarikåpe (*Alchemilla alpina*), jonsokkoll (*Ajuga pyramidalis*), aurikkelsveve (*Hieracium lactucella*), følblom (*Leontodon autumnalis*), engfrytle (*Luzula multiflora ssp multiflora*), hårsveve (*Hieracium pilosella*), rød jonsokblom (*Silene dioika*). Det at harerug og jonsokkoll vokser her er med på å gi et kvalitetsstempel til engga.

Figur 16. Enga sør på Haugen. I forkant ses noe av bregnen einstape som har vokst opp og brer seg utover. Foto ES 29. juli 2008.

Verdi: Denne lokaliteten gis verdien B- viktig . Enga er i bedre hevd enn engga på Haugtun. Ved videre skjøtsel som ikke innbefatter gjødsling vil denne engga innen noen år utvikle seg fint. Deler av lokaliteten har mer trivielt preg og en C-verdi passer muligens bedre her. Dette gjelder for eksempel på gnr 30 bnr 2 hvor bl.a. rødsvingel er meget dominerende.

Skjøtselsråd:

Følgende restaureringsiltak anbefales:

1. Rydde vekk oppslag av lauv der dette finnes.
2. Det anbefales videre å rydde vekk trær og busker langs steingjerder og eiendomsgrenser. Enkelt trær eller mindre grupper med trær kan godt stå igjen, men sammenhengende striper med høye trær langs eiendomsgrensene bør i mindre grad forekomme da dette skygger innover engene og beiten.
3. Bekjempe problemarter som bregnen einstape og skjermplanta sløke. Begge skygger ut engartene under. Einstapen har et velutviklet rotsystem og inntar stadig nye arealer med sine tette bestander. Einstapen bekjempes best med slått 2 ganger gjennom veksts sesongen, og hvor førsteslått utføres når bladene begynner å folde seg ut, mens 2. slått er noe seinere på sommeren når den på nytt vokser fram. Det utføres selektiv slått dvs kun der denne planta vokser. Det samme tiltaket kan gjøres på sløke. Her kan en alternativt også dra individene opp. En må ofte gjenta den doble slått en 3-års periode før en begynner å få bukt med problemartene.
4. Kvist fra ryddingen skal samles sammen og brennes. Ideelt sett ville det vært en fordel om brenningen kunne skjedd utenfor avgrenset lokalitet. Er dette vanskelig å få til kan en opprette et mindre antall bålplasser hvor kvisten samles sammen og brennes.
5. Plantematerialet etter bekjempelsen av problemartene skal samles sammen og fjernes fra enga. Dette må ikke bli liggende igjen da det vil gjødsle enga når det råtner.

Årlige skjøtselsråd:

Generelt anbefales de samme årlige skjøtselstiltakene som for lokaliteten på Haugtun. Kan en få til å gjeninnføre sein slått på hele eller deler av området, så vil dette være ønskelig. Der dette er praktisk bør en fortsette med beitingen vår og høst og gjerne med et annet dyreslag midt på sommeren for å få god nedbeiting og hindre forfall. Ellers er det viktig å huske på:

1. Enga må ikke gjødsles med kunstgjødsel. Dette er meget viktig, da de fleste av engartene ikke tåler for mye gjødsling.

Eldhuset

Lokalitet nr 3. på Figur 13 er totalt på ca 4 daa, og ligger på gnr 28 bnr 2. Lokaliteten utgjør de øverste delene av innmarksarealene på denne teigen. Området beites vår og høst av sau. Enga nedenfor (se bilde 17) slås årlig i midten av juli med forhøster av Ånund Eldhuset.

Enga inneholder om lag samme arter som område 1. Haugtun og område 2. Haugen, og kan derfor karakteriseres som en G4 eng. De nordligste delene av enga markerte seg spesielt med store forekomster av engkall. Denne arten forekommer også i lokalitet 1. og 2. men ikke med så mange individer. Fram til for inntil 5-6 år siden blei det gjødslet med husdyrgjødsel i engene i bakkene. Nå gjødsles det litt med kunstgjødsel, men det brukes relativt små mengder. De øvre delene på denne teigen har delvis blitt ryddet for lauv og gran i de siste årene¹³.

Figur 17. Avgrenset eng ses i forgrunnen. Foto ES 29.juli 2008.

Verdi: B- viktig. Denne enga er en god representant på en artsrik eng som er typisk for distriktet og naturtypen. Den er overveiende i god hevd. Det er derfor naturlig å gi den verdien B- viktig. Det blei ikke funnet rødlistede arter, men enga kan ha et potensial for beitemarkssopp.

Skjøtselssråd:

Restaurering:

1. Det som finnes av oppslag av lauv og eventuelt småplanter av gran bør fjernes.
2. Kanter inn mot skog og eiendomsgrenser bør holdes frie for oppslag av lauv og bartrær.

Årlig skjøtsel:

Primært burde enga vært slått, jf skjøtselssråd for de to foregående lokalitetene. Om dette ikke er mulig å få til bør en fortsette nåværende skjøtsel med beiting. Det må ellers ikke gjødsles med kunstgjødsel innen lokaliteten da dette på sikt vil medføre at en rekke engarter forsvinner.

Figur 18. Enga på Eldhuset. Foto ES 29.juli 2008.

¹³ Ånund Eldhuset pers medd.

7.4 Veikant på Haugtun

Det er avgrenset en liten veikantlokalitet på Haugtun, se lok nr 4. på Figur 13. Denne lokaliteten er representativ for hva en artsrik veikant kan innebære i Åraksbø.

Her finnes mange av de samme artene som en finner i de beskrevne engene over, slik som; prestekrage, blåklokke, rød- og hvitkløver, grasstjerneblom, stormaure, ryllik, engsoleie, firkantperikum, marikåpearter, tirilltunge, engsmelle og gjeldkarve. Av gras og halvgras finnes det eksempelvis smyle, engkvein, rødsvingel, gulaks, engrapp, hundegras og harestarr. Det finnes også mer typiske "veikantarter" som skjermesveve og ugrasklokke.

Denne veikanten er valgt ut slik at en om en ønsker å gjøre noe med veikantene i Åraksbø kan bruke denne som en referanse. Det finnes noen gjengroingsarter her også, men disse gjør ikke så mye av seg ennå. Av gjengroingsarter i denne veikanten kan nevnes: selje- og bjørkeoppslag, hundekjeks og bringebær.

Verdi: Lokaliteten gis verdien C- lokalt viktig.

Skjøtsel:

Restaureringstiltak:

1. Rydde vekk oppslag av lauv og bringebærkratt, og fjern dette.

Årlig skjøtsel:

1. Slått i slutten av juli eller begynnelsen av august.
2. La høyet ligge og tørke 3-5 dager før det rakes sammen og fjernes.
3. Om en benytter beitepusser bør høyet fjernes etter noen dager. Men det mest ideelle er at plantene skjæres av med ljà/slåmaskin (ikke slås av). Kantklippere og beitepusserne fliser opp plantedelene som står igjen.
4. Veikanten må ikke gjødsles eller sprøytes. En bør ikke gjødsle for nær veikanten om en gjødsler kulturenga på oppsiden.

Figur 19. Relativt artsrik veikant på Haugtun. Foto ES 29.juli 2008.

7.5 Naturbeite på Øvre Gakkestad

En naturtypelokalitet som blei registrert under feltarbeidet i juli 2008 var naturbeitet på Øvre Gakkestad. Denne lokaliteten er på totalt 5 daa, og ligger bak tunet på gården. Enga er småkupert og ligger i en sydøstvendt helling. Berg i dagen og mer grunnlendt mark preger deler av lokaliteten (se Figur under).

Figur 20. Avgrenset lokalitet på Øvre Gakkestad, se rød strek. Flybildet er hentet fra internettsiden til Bygland kommune.

Lokaliteten inneholder både innslag av G4 eng som beskrevet tidligere, men også tørrbergvegetasjon (F3 jf Fremstad 1997) med tørketålende arter, slik som; hårsveve, bitterbergknapp, stemorsblom, smørbutikk, småsmelle, småsyre, sølvmyre, sauesvingel og tørketålende moser. Av vanlige arter i enga ellers blei bl.a. følgende registrert: tirilltunge, gjeldkarve, rødsvingel, engsmelle, legeveronika, bleikstarr, gulaks, hundegras, skogstorknebb, blåklokke, prestekrave, engsyre, smalkjempe, stormaure, tepperot, jonsokkoll, engfiol, smyle, knegras, firkantperikum og hvitbladtistel.

Figur 21. Avgrenset naturtypelokalitet på Øvre Gakkestad ligger på baksiden av husene. Foto ES 30. juli 2008.

Enga har partier med fuktigere innslag, spesielt gjelder dette i de nordlige delene. Her kommer arter som hvitbladtistel og hundekjeks inn, noe som tyder på gjengroing.

Det forekommer noe bjørkeoppslag, samt noe geitrams, hundekjeks, sløke og høymol. Disse artene bør en være obs på og forsøke å bekjempe. Videre er det noe gran og furutrær innfor lokaliteten. Disse skygger en del og bør kanskje vurderes å fjernes. Enga er ikke fullstendig registrert. På en slik lokalitet med tørrberg bør også våraspektet med ettårige arter registreres.

Enga har i mange år vært beitet vår og høst av sau. Nåværende eier Knut T. Haugen sluttet med sau i 2007. Enga har ikke vært beitet i 2008. På de tørrere arealene av enga ser vår- og høstbeite med sau ut til å være tilstrekkelig for å holde enga i hevd. Mens de nordligste delene av lokaliteten langs innkjørselen kanskje også kunne vært slått eller beitet en periode midt på sommeren.

Enga kan ha vært slått med stutturv fra gammelt av. Men dette er meget lenge siden i tilfelle.

Verdi: Enga gis verdien B- viktig. Den representerer en fin utgave av en stedegen artsrik beitelokalitet. Enga har i liten grad vært gjødslet, og har ennå ikke sterkt gjengroingspreg. Det er imidlertid viktig at skjøtsel blir igangsatt på lokaliteten.

Skjøtsel:

Restaureringstiltak:

1. Det anbefales å fjerne oppslag av lauv og eventuelt bringebærkratt fra beitet.
2. Det anbefales videre at en tynner/rydder noe i gran og furutrærne på beitet i den nordlige delen av lokaliteten langs med veien inn til tunet.
3. Problemarter som høymol og sløke bør forhindres i å spre seg ytterligere utover. Derfor bør de bekjempes. Slått eller manuell luking før de blomstrer og setter frø kan være en mulighet.
4. Det er viktig å passe på at skogen på oppsiden ikke trekker inn i beitet, en bør derfor rydde jordekantene med jevne mellomrom.
5. Kvist etter rydding må fjernes fra enga.
6. Det kan brennes kvisthauger men en bør unngå å legge disse på grunnlendte områder samt i de mest "blomsterrike" områdene.

Årlige skjøtselstiltak:

1. Det anbefales at området fortsatt beites vår- og høst av sau.
2. Det må ikke gjødsles med kunstgjødsel eller sprøytes med sprøytemidler innen lokaliteten.

7.6 Eng på Heggveit

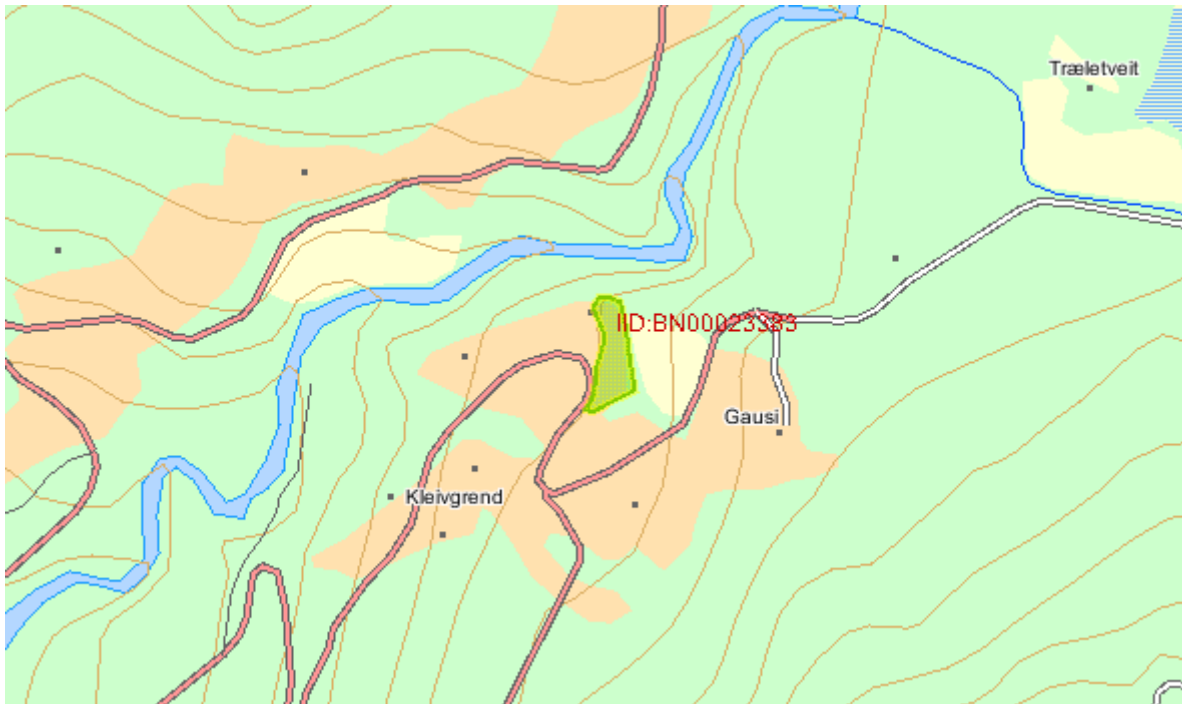
Denne lokaliteten er registrert i DN's Naturbase (se <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>) se Figur 8. Lokaliteten ligger mellom Kleivgrend og Gausi og blei sist registrert i 2003 av Svein Haugen.

Enga er i 2008 preget av lauvoppslag, spesielt i kanten, og gjengroingsarter som mjørdurt, geitrams og bringebær.

Fortsatt finnes rester av den stedegne engfloraen med arter som prestekrage, blåklokke, knollerteknapp, firkantperikum, ryllik, gulaks. På fuktigere områder vokser bl.a. hvitbladtistel og skogstorknebb. Enga blei ikke utfyllende registrert, men hovedinntrykket er at lokaliteten er preget av gjengroing.

Det ser ikke ut til at området beites eller skjøttes på annen måte.

Verdi: Lokaliteten gis en C- lokalt viktig verdi. Denne gis imidlertid med forutsetning av at skjøtsel igangsettes innen en 2-3 års periode. Gjenopptas ikke skjøtsel vil lokaliteten være av mindre verdi.

Figur 22. Lokaltet Heggveit er avgrenset i DN`s Naturbase.

Figur 23. Enga på Heggveit er ikke lengre i bruk og bærer derfor preg av noe gjengroing. Skjøtsel bør gjenopptas om enga skal beholde sin verdi. Foto ES 29. juli 2008.

Skjøtsel:

Det anbefales at skjøtsel gjenopptas. Før gjenopptatt skjøtsel bør enga ryddes for lauvoppslag. Kvist må fjernes, ev brennes. Det kan være at brenning av daugras første våren før gjenopptatt slått hadde vært en fordel.

1. Den ideelle skjøtsel vil være årlig slått, i midten/slutten av juli.
2. Høyet tørkes på bakken 3-5 dager før det fjernes.
3. Enga må ikke gjødsles eller sprøytes.
4. Enga kan beites med sau på høsten.

Figur 24. Oppslag av bl.a. gråor begynner å gjøre seg gjeldene i eng på Heggveit. Foto ES 29. juli 2008.

8. Fokus på veikanter

Veikantene innen undersøkelsesområdet var mange steder både artsrike og fargerike, men de fleste stedene bar de preg av gjengroing. Imidlertid blei det sommeren 2008 avgrenset en artsrik veikantlokalitet på Haugen (se Kap. 7.4.). Kanskje kan en ved aktiv skjøtsel også av andre veikanter få gjenskapt noe av fordums blomsterprakt langs veiene innen undersøkelsesområdet. Ikke bare vil dette forskjønne og være til glede for fastboende og tilreisende det vil også være en viktig faktor i å ivareta stedege vegetasjon og kulturavhengige arter.

Figur 25. Veikant i Kleivgrend. Denne veikanten er både fargerik og relativt artsrik, men preges av flere gjengroingsarter som geitrams og hundekjeks. Det ville vært fint om denne veikanten kunne blitt slått seint i juli og at høyet etter noen dager fjernes . Foto ES29 juli 2008.

Figur 26. Veikanten mellom Øvre og Nedre Gakkestad har og etpotensiale for å utvikle seg i mer artsrik retning om den blir skjøttet med årlig slått. Foto ES 30. juli 2008.

For å få farge- og artsrike veikanter må veikantene først restaureres og så må det settes inn årlig slått. De fleste steder bør en fjerne lauvoppslag før vanlig skjøtsel starter. Er det mye gjengroingsarter som geitrams, hundekjeks, brennesle mm bør en slå disse 2 ganger de første sesongene. Når restaureringsarbeidet er unnagjort bør årlig skjøtsel raskt settes i gang. Årlig skjøtsel innebærer vanligvis at veikantene 1) slås når de fleste plantene har rukkit å blomstre og sette frø (dvs i månedsskifte juli/august), 2) høyet må fjernes etter noen dager, 3) det ikke må gjødsles eller sprøytes i eller nært inn til veikantene. Denne skjøtselen bør gjentas hvert år.

Figur 27. Veikant preget av opplag med bjørk og selje. Gjengroingen her er på et tidlig stadium og veikanten skulle fortsatt være mulig å restaurere slik atartene i veikanten ivaretas. Foto ES. 29 juli 2008.

Figur 28. Veikanten her ser pen og velstelt ut, men den er ikke artsrik. Dette fordi beitepusseren lar graset ligge og gjødsle veikanten. Dette tåler ikke mange av de fargerike engartene. De dør etter hvert ut. Resultatet blir en veikant preget av noen få gras. Mye likt det som finnes i kulturenga på nedsiden. Foto ES 29. juli 2008.

9. Beiting

Den viktigste skjøtselen av kulturlandskapet, arealmessig, innen undersøkelsesområdet er den som utføres av beitedyrene. Uten beitingen, av i hovedsak sauene, ville det åpne landskapet være nær umulig å holde i hevd.

Det er derfor foruroligende med nedgang i antall beitedyr i Åraksbø. Det trengs i dag antakelig flere beitedyr i grenda for å holde alt av innmarksarealer i hevd innen undersøkelsesområdet.

Det er en spesiell utfordring å holde arealene i de mindre "grendene" som Kleivgrend, Gausi, Segberg, Gakkestad og Nordenå oppe! Man bør derfor bevisst gjøre noen grep. Her er innmarksarealene gjerne mindre og oppstykkede og det er snart ingen som driver aktivt lenger¹⁴. Selv de sammenhengende arealene nede i selve Åraksbø kan det være vanskelig å skaffe nok beitedyr til. Det ligger derfor en stor utfordring i å skaffe nok beitedyr.

På kort sikt vil det imidlertid også være en mulighet å holde innmarksarealer åpne ved bruk av beitepusser. På tidligere kulturenger eller mer trivielle beiter er dette en kostnadseffektiv måte å holde arealer i beredskap på.

9.1 Beiting over eiendomsgrenser

Det er en utfordring å få til rasjonell og praktisk bruk av små teiger og oppstykkede areal. En måte som muligens kan forenkle beiting innen slike områder er å gjerde på tvers av eiendomsgrenser. Større inngjerdede arealer krever mindre arbeid med både gjerdning, vedlikehold av gjerder og arbeid med flytting av dyr.

Eiendommer ute av drift som ligger nær eiendommer i drift kan ofte relativt enkelt innlemmes i beitearealet til det aktive bruket. Der hvor ingen bruk har beitedyr vil likevel en inngjerdning over flere eiendommer være aktuelt for å gjøre området attraktivt som beite for de som har dyr.

Det finnes i dag også mulighet til å søke midler gjennom ordningen Regionalt miljøprogram (RMP) til beiting på tvers av eiendomsgrenser og for å opprette beitelag på innmarksarealer.

9.2 Beiting av flere dyreslag

Vår- og høstbeite med sau er det som i stor grad praktiseres på de mer ekstensivt utnyttede arealene innen undersøkelsesområdet. På tørrere og mer grunnlendte arealer er dette tilstrekkelig hevd for å hindre gjengroing, men på mer frodige og fuktigere enger og beiter virker denne beitingen ikke tilstrekkelig.

Det kunne være en fordel om slike arealer også kunne vært beitet en periode på sommeren til eksempel av storfe eller hest. Beiting av flere dyreslag på et areal bedrer nedbeitingen og utnyttningen av et område. Disse ekstensive arealene er gjerne vanskelig å få slått med dagens maskiner, så beiting er det som er mest praktisk og gjennomførbart.

Det er i dag få storfe i Åraksbø. Det kan være at den siste besetningen selges i 2008. Det er heller ikke noen som har hest i grenda. Enten må da dyrene skaffes utenifra eller så må noen starte opp med dyr.

¹⁴¹⁴ Knut Gakkestad har storfe pr dd, men har planer om å selge dyra sine.

9.3 Skjøtsel etter rydding

For å beholde det åpne preget i grenda foreslår forvaltningsplanen rydding og gjenåpning av arealer for både å bedre utsikt og innsyn. Det er imidlertid viktig å poengtere at en bør ha en skjøtelsesplan for arealet etter rydding. Gjengroingen skjer veldig raskt om området ikke skjøttes eller beites etter rydding.

Figur 29. Området under telefonlinja har vært ryddet for ikke lang tid tilbake. Området ville være enklere å holde oppe om det blei beitet. Dessuten ligger området ned mot fjorden og burde holdes oppe av den grunn. Foto ES 30.juli 2008.

9.4 Hvordan få inn flere beitedyr og hva skal de brukes til?

Eksemplene nevnt ovenfor viser at beitedyr er viktig. Det avgjørende for å holde kulturlandskapet i Åraksbø i hevd i framtida er derfor å ha nok beitedyr.

Det kan antakelig være mulig å få inn beitedyr utenifra til å skjøtte arealene i Åraksbø, men da tas disse dyrene kanskje bort fra andre områder som også trenger beite. Det riktige ville derfor være om flere i undersøkelsesområdet tenker konkret på å starte opp igjen med beitedyr.

Det anbefales at grunneiere og folk i Åraksbø kommer sammen og diskuterer problemstillingen, kanskje i samarbeid med landbrukskontoret i kommunen. En kan forsøke å fordele de dyrene en har på en best mulig måte, eventuelt sammen legge planer framover for hva slags beitedyr en bør få inn og på hvilke arealer disse bør beite.

Det er videre viktig å legge til rette for at tilveksten på dyrene blir god. Skjøtselen av kulturlandskapet skal ikke gå på bekostning av tilveksten til dyr som skal sendes til slakt. Arealer som skal gjenåpnes eller ryddes, og hvor hovedsaken er å opparbeide framtidige gode beiter, bør beites av dyreslag som er egnet til dette (eks enkelte typer ammedyr, geiter, gamle storferaser osv). En kan og skille lam og søyer på høsten og la søyene utføre kulturlandskapskjøtsel på mer ekstensive beiter, mens lammene blir tilbudt mer frodige areal.

10. Andre aktuelle tiltak

10.1 Eple- frukthager

Flere steder i Åraksbø er det gamle epletrær som står inne på beiter eller nær husene. Disse små hagene er et fint innslag i landskapsbildet. Det oppfordres til at flere av disse hagene også i framtida får være en del av kulturlandskapet i bygda. Plant gjerne inn nye trær der de gamle går ut!

Spesielt bør en være ”på vakt” der en har gamle eplesorter som er vanskelig å få kjøpt på hagesentre. Her kunne en forsøke å pode inn kvister av de gamle sortene på nyere trær om de gamle trærne er i ferd med å dø.

Figur 30. Denne frukthagen ligger nær opp til veien gjennom grenda. Kanskje hadde hagen kommet mer til sin rett om den hadde vært beitet og den gamle tømmerlegga hadde blitt fjernet? Foto ES 30.juli 2008.

10.2 Gamle hageplanter og trær

Rundt gamle tun og hager finnes det av og til eldre hageplanter. Dette er hageplanter som kan være meget gamle og som ikke lenger er mulig å få kjøpt fra hagesentre eller skaffet på annet vis. Det oppfordres til at en ivaretar slike gamle hageplanter, steller dem og gjerne deler dem med flere som er interessert.

På Agder Naturmuseum i Kristiansand har en opparbeidet en egen hage med gamle hageplanter fra Agder. Har du noe som er helt spesielt kan det være en idé å kontakte museet.

Store gamle trær bør en også ivareta. Disse har gjerne et rikt biologisk mangfold av både sopp, lav og moser som lever på den gamle barken, samt et rikt fugle- og insektsliv. Det er og fint om enkelte blomstrende og frukt bærende trær (eks selje, rogn, hagtorn, eple, plommer osv.) kan spares da disse tiltrekker ulike fugler og insekter.

11. Oppfølging

Det er viktig at forvaltningsplanen for Åraksbø følges opp og eventuelt justeres ca. 5 år etter at tiltakene er startet opp. Dette for at en skal kunne justere tiltakene ut fra de erfaringene en har høstet.

Spesielt bør de avgrensede naturtypene re-registreres. For å kunne si noe om restaurering og årlige skjøtseltiltak har vært tilfredsstillende. Det er derfor viktig at de som utfører tiltakene holder rede på hva som er gjort og når tiltakene er utført, til eksempel hvor mange dyr som har beitet og hvor lenge.

Det kan også være aktuelt å få registrert flere artsgrupper innenfor de avgrensede naturtypene, slik som insekter og beitemarkssopp.

12. Litteratur

Artsdatabanken 2006: Norsk rødliste. http://www.artsdatabanken.no/frontpage.aspx?m=2
Bjurreke, K.E. 2005. : Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap: Vest-Agder og Aust-Agder 2004. Naturhistorisk museum, UiO.
DN 2007: Kartlegging av naturtyper- verdisetting av biologisk mangfold. Håndbok 13 2. utgave 2006 (Oppdatert 2007).
Elgersma, A. & Asheim, V. 1998. Landskapsregioner i Norge- landskapsbeskrivelser. NIJOS-rapport 2/1998.61 s.
Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. -NINA. Temahefte 12.
Halvorsen, K. (1979). "Sørlandsavdelingen, ekskursjoner 1978. 25. juni: Til Åraksbø i Bygland, nærmere bestemt Heddeviki, en nedlagt plass nord for bygda langs fjorden." Blyttia 37 (3): 143.
Haugen, S. 2005. Biologisk mangfold i Bygland kommune, Haugen naturkompetanse,. Rapport nr 13-05. Fylkesmannens miljøvernnavdeling i A-A.
Karplanteherbariet, 2008. http://www.toyen.uio.no/botanisk/bot-mus/karpl/
Lavherbariet, 2008. http://www.toyen.uio.no/botanisk/lav/
Meteorologisk institutt: Temperatur- og nedbørsmålinger se: http://retro.met.no/observasjoner/
Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk. Hønefoss.
Moseherbariet, 2008. http://www.toyen.uio.no/botanisk/mose/m-index.htm
NGU- Norges geologiske undersøkelser; Berggrunns- og løsmassekart se: http://www.ngu.no/
Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. og Kvamme, M. 1999. Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. (se: http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=500034661)
Soppherbariet, 2008. http://www.toyen.uio.no/botanisk/sopp/
Vollen, R. 2006. Bygland, Gard og ætt. Bind IV. Bygland kommune

13. Vedlegg

Oversikt over vedlegg

Nr Emne

1. Faktaark fra avgrensede naturtyper i Åraksbø.
 2. Framdriftsplan for tiltak i Heddeviki, av Jon Tellef Klepsland
 3. Tabell over rødlistede insektsarter funnet av Kai Berggren i Heddeviki
 4. Artsliste over registrerte insekter fra Heddeviki av Kai Berggren.
-

Vedlegg 1.

BN00037497, Heddeviki

Kommune	Bygland
Områdebeskrivelse	<p>Hovedtype: Sørlandets dal- og heibygder. Sørvendt, frodig skråning på østsiden av Otra. Før dette kulturlandskap. Nå rik edelløvsskog, hvor vi fortsatt finner spor av tidligere markbruk. Tun og innmark er gjengrodd. Forekomst av søstermarihånd.</p> <p>Beskrivelse: Skråningen framtrer i dag i hovedsak som en frodig løvskog, i hovedsak almlindeskog (særlig i de høyere liggende deler). Lokaliteten er meget artsrik, fordi det fremdeles forekommer mange arter som må anses kulturbetinget. Engtjæreblom er påfallende vanlig, men må ha vært enda vanligere før gjengroingen. Flere spredte individer av søstermarihånd. Omtrent 15 individer av flekkgrisøre i blomst, minst dobbelt så mange vegetative rosetter. Generelt sett stor forekomst av varmekjære krevende arter slik som hassel, trollbær, myske, myskegrag, krossved, trollhegg og lind.</p> <p>Kulturspor: Rydningsrøyser, enkelte steingjerder. Stua står igjen på tunet, men står til forfall. Fortsatt spor av tidligere styving på treslagene lind og alm.</p> <p>Verdivurdering: Meget viktig lokalitet med mange varmekjære arter. Grunnet artsrikedom og forekomst av nasjonalt sjeldne plantearter gis Heddeviki B-verdi. Som kulturlandskap har Heddeviki liten verdi, men mangfoldet av kulturbegunstigede arter er fremdeles stort. Et vurderings spørsmål om innsatser skal settes inn for å holde plassen oppe. Gjenvoksningen har gått så langt at innsatsen kommer å bli enorm. Samme mengde ressurser kan kanskje redde 5 lokaliteter hvor hevden nylig ble avsluttet.</p> <p>Tilstand: hus og innmark overgitt. Ingen skjøtsel. Mye unge trær, særlig av bjørk og gråor.</p> <p>Påvirkning: Forfall</p>

Naturtyper

Naturtype	Rik edellauvskog
Verdi	Viktig
Dato registrert	08.07.2004

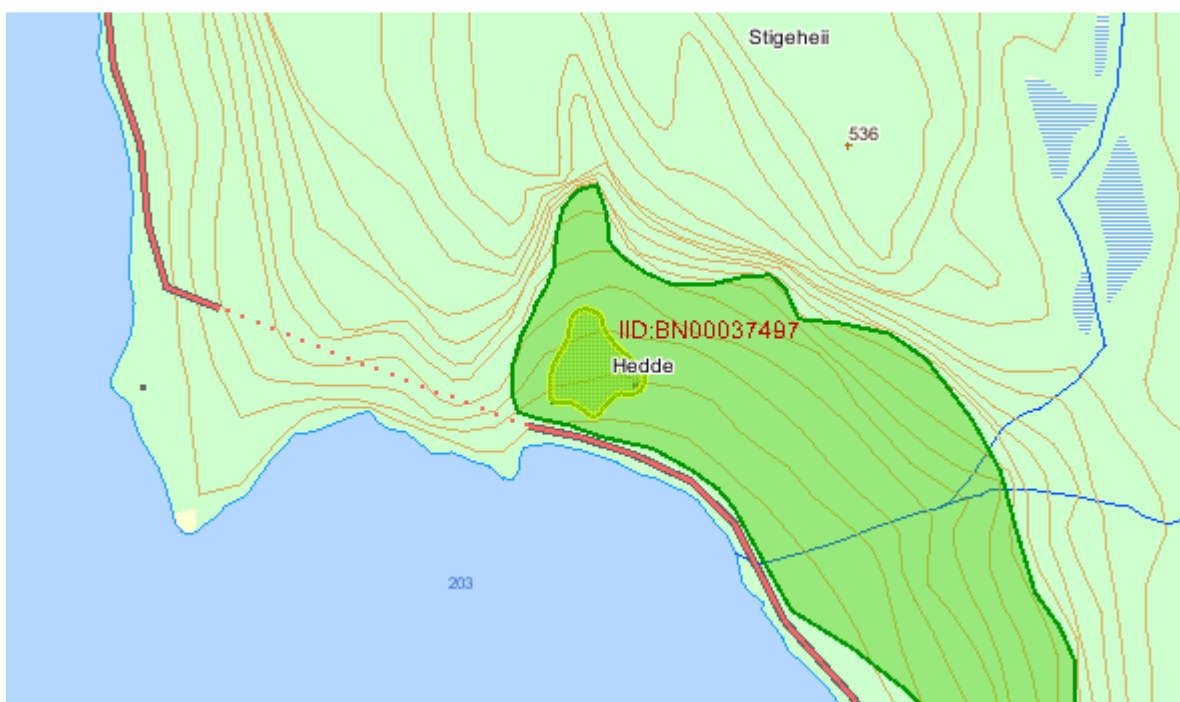
Tillegg for naturtyper

Naturtype	Andel
Kantkratt	20
Rik edellauvskog	80

Kilder

Navn	Årstall	Tittel	Link	Kildetype
Kristina Bjureke				Feltundersøkelser
Odd Stabbetorp				Feltundersøkelser

Kartutsnitt

BN00023374, Heddevika

Kommune Bygland

Områdebeskrivelse Dette er en rik edelløvskog med variert vegetasjon. Skogen består av et stort antall ulike treslag. Det som særpreger lokaliteten er en del gamle alm og lindetrær. Disse har i tidligere tider vært lauvet. Stedvis er det i dag mye død ved, både stående og liggende. I nyere tid har det vært foretatt noe mindre hugst i deler av lokaliteten. Helt i nord er det et engsamfunn, trolig rester etter en gammel slåttevoll. (befaring av Haugen, juli 03). En interessant forekomst av rikere edelløvskog som bør undersøkes (Kile, pers med). Et nedlagt småbruk med frodig vegetasjon. Plantegeografisk interessant blanding av arter. Sannsynligvis kalkholdig grunn. (naturbasen). Lokaliteten bør få stå uten inngrep. Det eneste som muligens med fordel kunne gjøres var å holde åpen den lille gressbakken helt i nord, ved hytta.

Naturtyper

Naturtype Rik edellauskog

Utforming Alm-lindeskog

Verdi Svært viktig

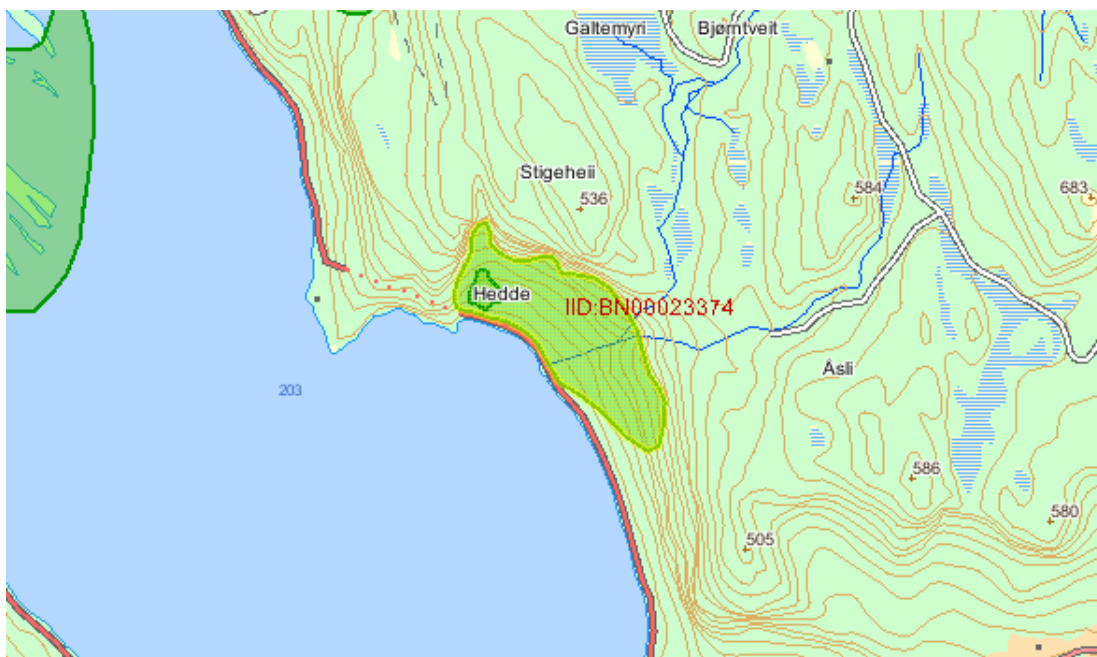
Stedkvalitet

Dato registrert 01.01.2003

Andre opplysninger

Totalareal 141 daa

Kartutsnitt

Naturbase dokumentasjon Biologisk mangfold

BN00023381, Haugtun

Kommune Bygland

Områdebeskrivelse En gammel slåttemark som er blitt liggende brakk. Skjøtsel bør taes opp i form av årlig slått hvis lokaliteten skal ha noen verdi (befart av Haugen, juli 03). Skjøtsel bør taes opp i form av en sen slått hver sommer.

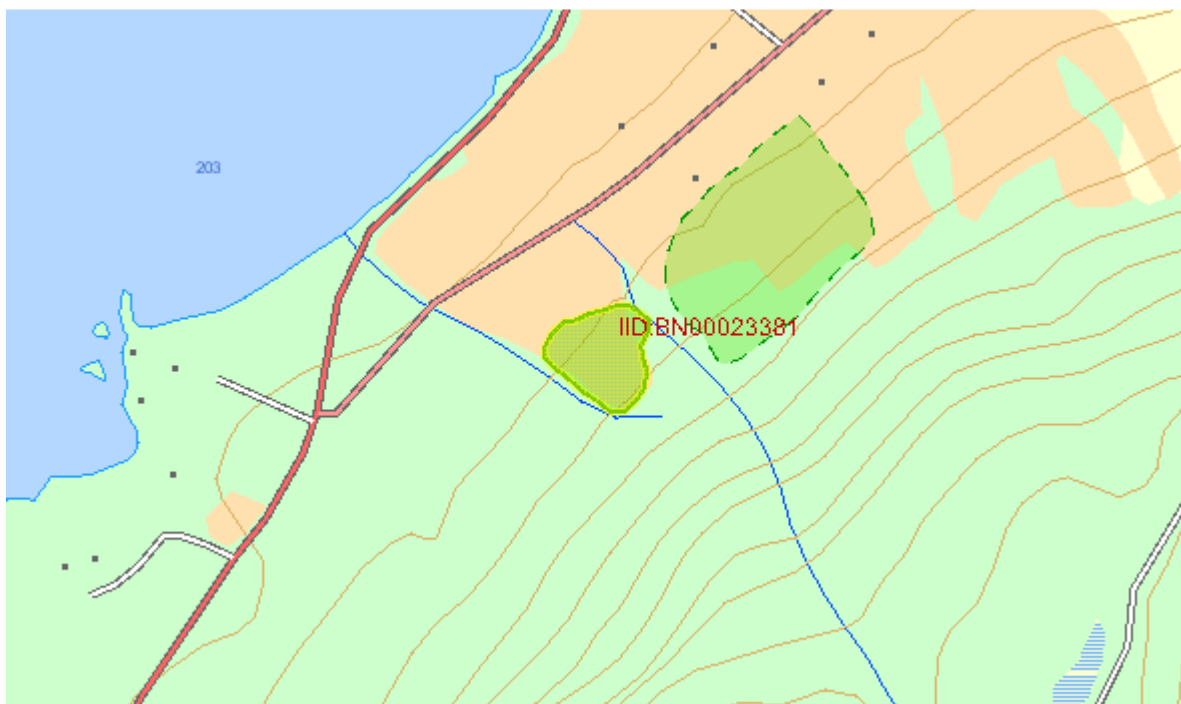
Naturtyper

Naturtype	Slåttemark
Utforming	
Verdi	Viktig
Stedkvalitet	
Dato registrert	01.01.2003

Andre opplysninger

Totalareal 8 daa

Kartutsnitt

BN00023386, Haugen

Kommune Bygland

Områdebeskrivelse Lokaliteten skal ikke vær gjødslet, og er beitet av sau. Muligens er den mer som en naturbeitemark å betrakte enn en slåtteeng. Det er viktig at skjøtselen fortsetter, og helst intensiveres (befart av Haugen , juli 03).

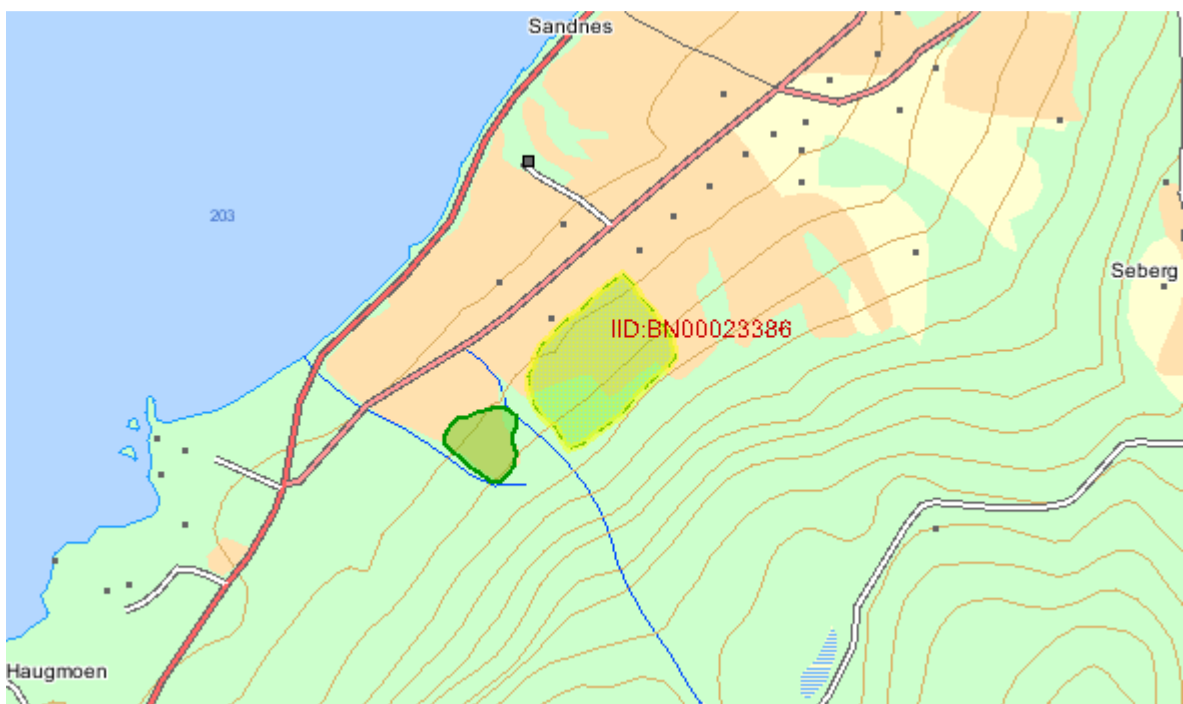
Naturtyper

Naturtype	Slåttemark
Utforming	
Verdi	Lokalt viktig
Stedkvalitet	
Dato registrert	01.01.2003

Andre opplysninger

Totalareal 30 daa

Kartutsnitt

Naturbase dokumentasjon Biologisk mangfold

BN00023383, Heggteveit

Kommune Bygland

Områdebeskrivelse En særdeles blomsterrik eng. Trolig er den gjødslet noe. Det vil være interessant med tanke på verdsettingen å få hvite hvor mye den er gjødslet. Artssammensetningen varierer mye. Øverst er den preget av lavere urter og gress og har et tørrere og mer næringsfattig preg, nederst er det mye blomster, og den kan se ut til å ha fått en del gjødsel. (befaring av Haugen, juli 03). Enga i Kveivgrend er spesielt artsrik til Bygland å være og bør undersøkes (Kile pers med). Enga bør også for fremtiden skjottes i form av slått og beite. Det vil være interessant å få klarhet i hvor mye enga er gjødslet. En nærmere botanisk undersøkelse av enga kan og være interessant.

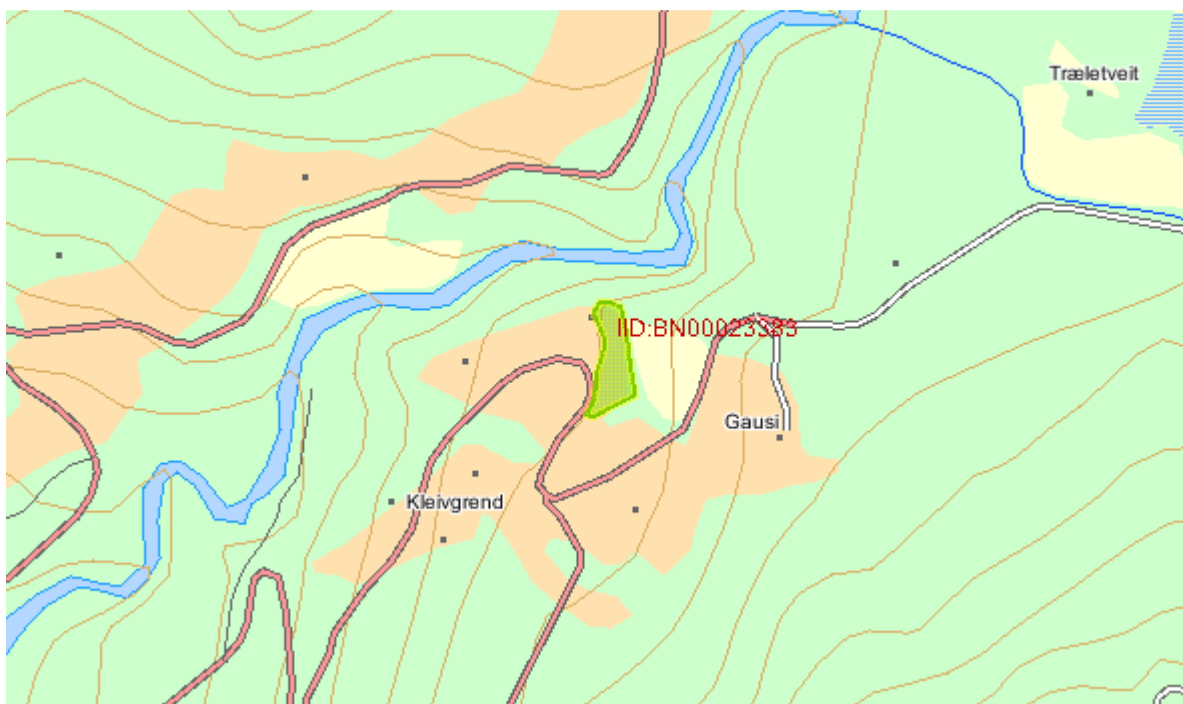
Naturtyper

Naturtype	Slåttemark
Utforming	
Verdi	Viktig
Stedkvalitet	
Dato registrert	01.01.2003

Andre opplysninger

Totalareal 3 daa

Kartutsnitt

Kilde: Direktoratet for naturforvaltning

Vedlegg 2.

HEDDEVIKI, BYGLAND

Status og fremdrift pr. høsten 2008

Okt. 2007:

Oppstart av skjøtselsarbeid på Heddeviki-lokaliteten. Oppslag av bringebær og nypekratt ble fjernet fra sentrale deler av enga, samt et tykt lag med mange års akkumulert gras- og urtevegetasjon.

Mai 2008:

Fjernet gran fra engarealet og randsonen. Ringbarket enkelte store grantrær. Fristillet stor eik, lind og spisslønn. Tynnet ut noe av den unge løvskogen i og omkring enga.

Juli 2008:

Fjernet stubber og luket vekk nytt oppslag av bringebær og nype fra enga.

August 2008:

Manuell ljåslått av enga. Avfallet rakt unna umiddelbart. Også rakt unna gammel kvist og vegetasjon fra vanskelig tilgjengelige steder. Sterkt krattpreget del av enga ble slått med ryddesag.

Sept. 2008:

Lauvet eldre bjørk. Fjernet oppslag og fortsatte rydding av randsone.

FREMOVER

En begrenset sum er av Bygland kommune innvilget over SMIL-budsjettet for årene 2008-2010. Disse vil bli benyttet slik:

Fortsette bekjempelse av gran - høyt prioritert. Dette innebærer mye arbeid og vil pågå vinteren 2008/2009, og trolig også sesongen etter.

Fortsatt bekjempelse av uhevdvegetasjon på engarealet, dvs å luke fremfor alt nype og bringebær. Periode: 2008 - 2010.

Gradvis utvide engarealet noe, dvs deler av enga hvor gjengroingen er kommet svært langt (middelaldret skog), men hvor det fremdeles er viktige kvaliteter tilknyttet tidligere hevdet slåttemark med bl.a. søstermarihånd. Dette er også viktig for å begrense skyggevirkningen og øke solinnstrålingen på det engarealet som hittil er restaurert. En risikofaktor i denne sammenheng er at mye næring vil frigjøres ved påfølgende nedbrytning av spesielt trerøtter. Det vil bli behov for å fjerne oppslag flere ganger påfølgende år. Periode: 2008 - 2010.

Årlig ljåslått av engarealet og bortraking av graset. Foreløpig frem t.o.m. avtale- og tilskuddsperiodens utgang, d.v.s. år 2010.

Førstegangs lauving/ styving av egnete løvtrær i og i nær tilknytning til slåtteeenga. Dette må gjøres etappevis og etter at kantskogen omkring slåtteeenga er åpnet opp tilstrekkelig. Periode 2008 - 2010.

Arbeidet med å fristille gamle edelløvtrær som tidligere har stått åpent vil videreføres.

Det er også ønske om å tynne ut den yngre løvskogen omkring (spesielt nedenfor og vest for) slåtteeenga (kommet opp etter hogst for et par-tre tiår siden) for raskere å skape et mer naturlig og lysåpent tresjikt med variert tresagsblanding dominert av edle løvtrær. Det optimale ville vært å gjøre deler av dette arealet om til høstingsskog med en ung generasjon lauvingstrær som en kulturell "arvtaker" til den gamle høstingsskogen ovenfor og øst for slåtteeenga.

Skjøtselsansvarlig:

Jon T. Klepsland (BioRehab)

Tlf. 48266740

jon@biofokus.no

Vedlegg 3.

Rødlistede insekter fra Heddevika, funnet og bestemt av Kai Berggren.

Land	Norge	Region/Fylke/Stat/Provins	Aust-Agder	Regionkode	AAI	Kommune/Distrikt	
	Bygland	EIS	9				
Art			Rødlistekat.	Antall	UTM	Dato	Leg
Tineidae							
<i>Nemapogon nigralbella</i>	(Zeller, 1839)		NT	1f	32VML265334	22.VII.1997	
Berggren, K. & Svendsen, S.	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Depressariidae							
<i>Agonopterix hypericella</i>	(Hübner, 1817)		VU	2m	32VML265334	29.V.2004	
Berggren, Kai	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Elachistidae							
<i>Elachista cingillella</i>	(Herrich-Schäffer, 1855)		EN	1m	32VML265334	11.VI-1.VII.1998	
Berggren, Kai	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
<i>Elachista cingillella</i>	(Herrich-Schäffer, 1855)		EN	7x	32VML265334	16.V-11.VI.1997	
Berggren, Kai	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Zygaenidae							
<i>Adscita statures</i>	(Linnaeus, 1758)		NT	1f	32VML265334	11.VI.1997	
Berggren, K. & Svendsen, S.	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Tortricidae							
<i>Endothenia ustulana</i>	(Haworth, 1811)		VU	1m	32VML265334	16.V-11.VI.1997	
Berggren, Kai	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Pterophoridae							
<i>Crombrugghia distans</i>	(Zeller, 1847)		NT	2m	32VML265334	11.VI.1997	
Berggren, K. & Svendsen, S.	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Hesperiidae							
<i>Carterocephalus palaemon</i>	(Pallas, 1771)		NT	1m	32VML265334	29.V.2004	
Berggren, Kai	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
<i>Carterocephalus palaemon</i>	(Pallas, 1771)		NT	1m	32VML265334	29.V.2004	
Berggren, Kai	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Geometridae							
<i>Eupithecia expallidata</i>	Doubleday, 1856		NT	1f	32VML265334	22.VII.1997	
Berggren, K. & Svendsen, S.	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
<i>Alcis jubata</i>	(Thunberg, 1788)		NT	2m	32VML265334	22.VII.1997	
Berggren, K. & Svendsen, S.	Berggren, Kai		Berggren, Kai				
Noctuidae							
<i>Setema cereola</i>	(Hübner, 1803)		VU	1f	32VML265334	29.VII.1998	
Berggren, Kai	Berggren, Kai		Berggren, Kai				

Vedlegg 4.

Artsliste for insekter fra Heddevika av Kai Berggren.

Land	Norge	Region/Fylke/Stat/Provins	Aust-Agder
Regionkode	AAI	Kommune/Distrikt:	Bygland
EIS: 9			
Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
Micropterigidae			
<i>Micropterix tunbergella</i>	(Fabricius, 1787)		
Hepialidae			
<i>Pharmacis fusconebulosa</i>	(DeGeer, 1778)	Vanlig roteter	
Nepticulidae			
<i>Stigmella luteella</i>	(Stainton, 1857)		
<i>Stigmella salicis</i>	(Stainton, 1854)		
<i>Stigmella myrtillella</i>	(Stainton, 1857)		
<i>Stigmella sorbi</i>	(Stainton, 1861)		
<i>Stigmella splendidissimella</i>	(Herrich-Schäffer, 1855)		
<i>Ectoedemia septembrella</i>	(Stainton, 1849)		
<i>Ectoedemia occultella</i>	(Linnaeus, 1767)		
Heliozelidae			
<i>Heliozela resplendella</i>	(Stainton, 1851)		
Adelidae			
<i>Nemophora degeerella</i>	(Linnaeus, 1758)		
<i>Adela croesella</i>	(Scopoli, 1763)		
<i>Cauchas fibulella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
<i>Nematopogon schwarziellus</i>	Zeller, 1839		
<i>Nematopogon swammerdamella</i>	(Linnaeus, 1758)		
<i>Nematopogon robertella</i>	(Clerck, 1759)		
Prodoxidae			
<i>Lampronia corticella</i>	(Linnaeus, 1758)	Bringebærknoppmøll	
<i>Lampronia rupella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
Incurvariidae			
<i>Incurvaria pectinea</i>	Haworth, 1828		
<i>Incurvaria masculella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
<i>Phylloporia bistrigella</i>	(Haworth, 1828)		
Tineidae			
<i>Agnathosia mendicella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
<i>Montescardia tessulatellus</i>	(Zeller, 1846)		
<i>Morphophaga choragella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
<i>Archinemapogon yildizae</i>	Kocak, 1981		
<i>Nemapogon cloacella</i>	(Haworth, 1828)	Korkmøll	
<i>Nemapogon wolffiella</i>	Karsholt & Nielsen, 1976		
<i>Nemapogon nigralbella</i>	(Zeller, 1839)		NT
<i>Tinea trinotella</i>	Thunberg, 1794		
<i>Niditinea fuscella</i>	(Linnaeus, 1758)		
<i>Monopis laevigella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
Psychidae			
<i>Diplodoma laichartingella</i>	(Goeze, 1783)		
<i>Taleporia tubulosa</i>	(Retzius, 1783)	Sigarsekkspinner	
<i>Psyche casta</i>	(Pallas, 1767)	Liten stråsekkspinner	
Bucculatricidae			
<i>Bucculatrix humiliella</i>	Herrich-Schäffer, 1855		
<i>Bucculatrix frangutella</i>	(Goeze, 1783)		
<i>Bucculatrix thoracella</i>	(Thunberg, 1794)		
Gracillariidae			
<i>Caloptilia populetorum</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Caloptilia suberinella</i>	(Tengström, 1848)		
<i>Caloptilia elongella</i>	(Linnaeus, 1761)		
<i>Caloptilia betulicola</i>	(M. Hering, 1928)		
<i>Caloptilia stigmatella</i>	(Fabricius, 1781)		

29. oktober 2008

Side 1 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder

Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
<i>Caloptilia semifascia</i>	(Haworth, 1828)		
<i>Euspilapteryx auroguttella</i>	Stephens, 1835		
<i>Acrocercops brongniardella</i>	(Fabricius, 1798)		
<i>Parornix scoticella</i>	(Stainton, 1850)		
<i>Phyllonorycter ulmifoliella</i>	(Hübner, 1817)		
<i>Phyllonorycter strigulatella</i>	(Lienig & Zeller, 1846)		
<i>Phyllonorycter sorbi</i>	(Frey, 1855)		
<i>Phyllonorycter junoniella</i>	(Zeller, 1846)		
Yponomeutidae			
<i>Yponomeuta evonymella</i>	(Linnaeus, 1758)	Heggspinnmøll	
<i>Euhypnomoeuta stannella</i>	(Thunberg, 1794)		
<i>Swammerdamia compunctella</i>	(Herrich-Schäffer, 1855)		
<i>Paraswammerdamia nebulella</i>	(Goeze, 1783)		
<i>Argyresthia dilectella</i>	Zeller, 1847		
<i>Argyresthia abdominalis</i>	Zeller, 1839		
<i>Argyresthia aurulentella</i>	Stainton, 1849		
<i>Argyresthia goedartella</i>	(Linnaeus, 1758)	Oreblomstmøll	
<i>Argyresthia pygmaeella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
<i>Argyresthia sorbiella</i>	(Treitschke, 1833)		
<i>Argyresthia retinella</i>	Zeller, 1839		
<i>Argyresthia conjugella</i>	Zeller, 1839	Rognebærmøll	
<i>Argyresthia pulchella</i>	Lienig & Zeller, 1846		
<i>Argyresthia semifusca</i>	(Haworth, 1828)		
Ypsolophidae			
<i>Ypsolopha parenthesella</i>	(Linnaeus, 1761)		
<i>Ypsolopha ustella</i>	(Clerck, 1759)		
<i>Ypsolopha vittella</i>	(Linnaeus, 1758)		
Glyphipterigidae			
<i>Glyphipterix simplicella</i>	(Stephens, 1834)		
Lyonetiidae			
<i>Leucoptera malifoliella</i>	(O. Costa, 1836)	Sirkelminérmøll	
<i>Lyonetia clerkella</i>	(Linnaeus, 1758)	Slyngminérmøll	
Depressariidae			
<i>Agonopterix ocellana</i>	(Fabricius, 1775)		
<i>Agonopterix liturosa</i>	(Haworth, 1811)		
<i>Agonopterix hypericella</i>	(Hübner, 1817)		VU
<i>Agonopterix ciliella</i>	(Stainton, 1849)		
<i>Depressaria pulcherrimella</i>	Stainton, 1849		
<i>Depressaria sordidatella</i>	Tengström, 1848		
<i>Depressaria pimpinellae</i>	Zeller, 1839		
Elachistidae			
<i>Elachista pullicomella</i>	Zeller, 1839		
<i>Elachista cingillella</i>	(Herrich-Schäffer, 1855)		EN
<i>Elachista tengstromi</i>	Kaila et al., 2001		
<i>Elachista alpinella</i>	Stainton, 1854		
<i>Elachista albifrontella</i>	(Hübner, 1817)		
<i>Elachista apicipunctella</i>	Stainton, 1849		
<i>Elachista humilis</i>	Zeller, 1850		
<i>Elachista freyerella</i>	(Hübner, 1825)		
<i>Elachista exactella</i>	(Herrich-Schäffer, 1855)		
Scythrididae			
<i>Scythris potentillella</i>	(Zeller, 1847)		
Chimabachidae			
<i>Diurnea fagella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vårdorskmøll	

29. oktober 2008

Side 2 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder

Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
Oecophoridae			
<i>Borkhausenia fuscescens</i>	(Haworth, 1828)		
<i>Denisia similella</i>	(Hübner, 1796)		
Batrachedridae			
<i>Batrachedra praeangusta</i>	(Haworth, 1828)	Ospefrømøll	
<i>Batrachedra pinicolella</i>	(Zeller, 1839)		
Coleophoridae			
<i>Coleophora gryphipennella</i>	(Hübner, 1796)		
<i>Coleophora serratella</i>	(Linnaeus, 1761)		
<i>Coleophora discordella</i>	Zeller, 1849		
<i>Coleophora betulella</i>	Heinemann, 1876		
<i>Coleophora glaucicolella</i>	Wood, 1892		
<i>Coleophora otidipennella</i>	(Hübner, 1817)		
<i>Coleophora alticolella</i>	Zeller, 1849		
<i>Coleophora versurella</i>	Zeller, 1849		
Momphidae			
<i>Mompha idaei</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Mompha langiella</i>	(Hübner, 1796)		
<i>Mompha raschkiella</i>	(Zeller, 1838)		
<i>Mompha conturbatella</i>	(Hübner, 1819)		
<i>Mompha sturnipennella</i>	(Treitschke, 1833)		
Stathmopodidae			
<i>Stathmopoda pedella</i>	(Linnaeus, 1761)		
Amphisbatidae			
<i>Pseudatemelia josephinae</i>	(Toll, 1956)		
Gelechiidae			
<i>Aristotelia ericinella</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Argolamprotes micella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
<i>Monochroa tenebrella</i>	(Hübner, 1817)		
<i>Eulamprotes wilkella</i>	(Linnaeus, 1758)		
<i>Eulamprotes unicolorella</i>	(Duponchel, 1843)		
<i>Bryotropha senectella</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Carpatolechia decorella</i>	(Haworth, 1812)		
<i>Carpatolechia fugitivella</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Carpatolechia alburnella</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Carpatolechia proximella</i>	(Hübner, 1796)		
<i>Teleiopsis diffinis</i>	(Haworth, 1828)		
<i>Gelechia rhombella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)		
<i>Gelechia sabinellus</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Gelechia sororculella</i>	(Hübner, 1817)		
<i>Gelechia nigra</i>	(Haworth, 1828)		
<i>Chionodes distinctella</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Chionodes electella</i>	(Zeller, 1839)		
<i>Neofriseria peliella</i>	(Treitschke, 1835)		
<i>Gnorimoschema epithymella</i>	(Staudinger, 1859)		
<i>Scrobipalpa atriplicella</i>	(Fischer v. Röslerstamm, 1841)		
<i>Caryocolum vicinella</i>	(Douglas, 1851)		
<i>Caryocolum amaurella</i>	(M. Hering, 1924)		
<i>Caryocolum cassella</i>	(Walker, 1864)		
<i>Anacampsis populella</i>	(Clerck, 1759)		
<i>Neofaculta ericetella</i>	(Geyer, 1832)		
<i>Neofaculta infernella</i>	(Herrich-Schäffer, 1854)		
<i>Acompsia cinerella</i>	(Clerck, 1759)		

29. oktober 2008

Side 3 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder

Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
Zygaenidae			
<i>Adscita statures</i>	(Linnaeus, 1758)	Grønn metallsvermer	NT
Sesiidae			
<i>Pennisetia hylaeiformis</i>	(Laspeyres, 1801)	Bringebærglassvinge	
<i>Synanthedon formicaeformis</i>	(Esper, 1783)	Liten seljeglassevinge	
Tortricidae			
<i>Acleris holmiana</i>	(Linnaeus, 1758)	Rød flatvikler	
<i>Acleris forsskaleana</i>	(Linnaeus, 1758)	Lønneblomstflatvikler	
<i>Acleris emargana</i>	(Fabricius, 1775)	Konkavflatvikler	
<i>Aethes cnicana</i>	(Westwood, 1854)	Tistelpraktvikler	
<i>Cochylis nana</i>	(Haworth, 1811)	Dvergpraktvikler	
<i>Cochylis dubitana</i>	(Hübner, 1799)	Svevepraktvikler	
<i>Eana penziana</i>	(Thunberg, 1791)	Praktskyggevikler	
<i>Eana incanana</i>	(Stephens, 1852)	Bueskyggevikler	
<i>Cnephasia asseclana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig gråvikler	
<i>Epagoge grotiana</i>	(Fabricius, 1781)	Rustbåndvikler	
<i>Paramesia gnomana</i>	(Clerck, 1759)	Gul båndvikler	
<i>Archips xylosteana</i>	(Linnaeus, 1758)	Spraglet bjellevikler	
<i>Archips rosana</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig bjellevikler	
<i>Pandemis cinnamomeana</i>	(Treitschke, 1830)	Hvithodebladvikler	
<i>Syndemis musculana</i>	(Hübner, 1799)	Grå bladvikler	
<i>Clepsis senecionana</i>	(Hübner, 1819)	Rustbladvikler	
<i>Endothenia ustulana</i>	(Haworth, 1811)	Jonsokkollstilkvikler	VU
<i>Pseudosciaphila branderiana</i>	(Linnaeus, 1758)	Ospevikler	
<i>Hedya nubiferana</i>	(Haworth, 1811)	Vanlig fugleskittvikler	
<i>Orthotaenia undulana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Olivenvikler	
<i>Apotomis turbidana</i>	(Hübner, 1825)	Hvitflekke løvvikler	
<i>Apotomis betuletana</i>	(Haworth, 1811)	Bjørkeløvvikler	
<i>Olethreutes arcuella</i>	(Clerck, 1759)	Okerprydvikler	
<i>Phiaris rurestrana</i>	(Duponchel, 1843)	Sveveprydvikler	
<i>Phiaris lacunana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig prydvikler	
<i>Eudemis profundana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Eikerullvikler	
<i>Eudemis porphyra</i>	(Hübner, 1799)	Heggerullvikler	
<i>Ancyliis diminutana</i>	(Haworth, 1811)	Liten seljesigdvikler	
<i>Ancyliis apicella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Stripesigdvikler	
<i>Ancyliis badiana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vikkesigdvikler	
<i>Eriopsela quadrana</i>	(Hübner, 1813)	Månevikler	
<i>Rhopobota naevana</i>	(Hübner, 1817)	Vanlig hakevikler	
<i>Epinotia trigonella</i>	(Linnaeus, 1758)	Bjørkekveldvikler	
<i>Epinotia solandriana</i>	(Linnaeus, 1758)	Augustkveldvikler	
<i>Epinotia brunnichana</i>	(Linnaeus, 1767)	Grå kveldvikler	
<i>Epinotia abbreviana</i>	(Fabricius, 1794)	Almekveldvikler	
<i>Epinotia subocellana</i>	(Donovan, 1806)	Øyekveldvikler	
<i>Epinotia ramella</i>	(Linnaeus, 1758)	Svartflekke kveldvikler	
<i>Epinotia immundana</i>	(Fischer v. Röslerstamm, 1839)	Brun kveldvikler	
<i>Epinotia tetraquetra</i>	(Haworth, 1811)	Vanlig kveldvikler	
<i>Epinotia nisella</i>	(Clerck, 1759)	Raklekveldvikler	
<i>Epinotia tenerana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Orekveldvikler	
<i>Epinotia tedella</i>	(Clerck, 1759)	Stripet grankveldvikler	
<i>Epinotia signatana</i>	(Douglas, 1845)	Heggekveldvikler	
<i>Epinotia cruciana</i>	(Linnaeus, 1761)	Rødflekke kveldvikler	
<i>Epinotia nanana</i>	(Treitschke, 1835)	Liten grankveldvikler	
<i>Zeiraphera griseana</i>	(Hübner, 1799)	Bartrekveldvikler	
<i>Zeiraphera ratzeburgiana</i>	(Saxesen, 1840)	Vanlig grankveldvikler	

29. oktober 2008

Side 4 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder
 Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
<i>Eucosma aspidiscana</i>	(Hübner, 1817)	Gullrisengvikler	
<i>Gypsonoma sociana</i>	(Haworth, 1811)	Ospekvistvikler	
<i>Epiblema cirsiana</i>	(Zeller, 1843)	Knoppurtengelvikler	
<i>Notocelia cynosbatella</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig rosevikler	
<i>Notocelia roborana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Stor rosevikler	
<i>Dichrorampha petiverella</i>	(Linnaeus, 1758)	Hesteskorotvikler	
<i>Cydia duplicana</i>	(Zetterstedt, 1839)	Energslansvikler	
<i>Lathronympha strigana</i>	(Fabricius, 1775)	Perikumvikler	
<i>Grapholita lunulana</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Erteknappfjærvikler	
<i>Pammene argyrana</i>	(Hübner, 1799)	Bremsolvikler	
<i>Pammene albuginana</i>	(Guenée, 1845)	Gallesolvikler	
Choreutidae			
<i>Anthophila fabriciana</i>	(Linnaeus, 1767)	Neslebreimøll	
Pterophoridae			
<i>Platyptilia calodactyla</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig gullrisfjærmøll	
<i>Stenoptilia pterodactyla</i>	(Linnaeus, 1761)	Tveskjeggveronikafjærmøll	
<i>Amblyptilia acanthodactyla</i>	(Hübner, 1813)	Lyngfjærmøll	
<i>Oxyptilus parvidactyla</i>	(Haworth, 1811)	Liten svevefjærmøll	
<i>Crombrugghia distans</i>	(Zeller, 1847)	Haukeskjeggfjærmøll	NT
<i>Hellinsia osteodactylus</i>	(Zeller, 1841)	Blek gullrisfjærmøll	
<i>Hellinsia didactylites</i>	(Ström, 1783)	Grå svevefjærmøll	
<i>Hellinsia tephradactyla</i>	(Hübner, 1813)	Prikket gullrisfjærmøll	
Pyrilidae			
<i>Aphomia sociella</i>	(Linnaeus, 1758)	Humblebolvoksmott	
<i>Synaphe punctalis</i>	(Fabricius, 1775)	Kysthalmott	
<i>Sciota hostilis</i>	(Stephens, 1834)	Ospesmalmott	
<i>Pempelia palumbella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Lyngsmalmott	
<i>Dioryctria schuetzeella</i>	Fuchs, 1899	Furuskuddsmalmott	
<i>Dioryctria abietella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Grankonglesmalmott	
<i>Trachycera advenella</i>	(Zincken, 1818)	Rognesmalmott	
<i>Assara terebrella</i>	(Zincken, 1818)	Granfrøsmalmott	
<i>Anerastia lotella</i>	(Hübner, 1813)	Grassmalmott	
Crambidae			
<i>Eudonia murana</i>	(Curtis, 1827)	Bergmosemott	
<i>Eudonia truncicolella</i>	(Stainton, 1849)	Barkmosemott	
<i>Eudonia mercurella</i>	(Linnaeus, 1758)	Båndmosemott	
<i>Eudonia lacustrata</i>	(Panzer, 1804)	Skogmosemott	
<i>Catoptria permutatellus</i>	(Herrich-Schäffer, 1848)	Treflekket nebbmott	
<i>Catoptria falsella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Klippenebbmott	
<i>Agriphila tristella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Okernebbmott	
<i>Agriphila inquinatella</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Gul nebbmott	
<i>Chrysoteuchia culmella</i>	(Linnaeus, 1758)	Årenebbmott	
<i>Crambus perlella</i>	(Scopoli, 1763)	Sølvnebbmott	
<i>Nymphula nitidulata</i>	(Hufnagel, 1767)	Porselensdammott	
<i>Udea lutealis</i>	(Hübner, 1809)	Blek engmott	
<i>Udea prunalis</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Buskengmott	
<i>Udea olivalis</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Olivenengmott	
<i>Algedonia terrealis</i>	(Treitschke, 1829)	Jordengmott	
<i>Anania funebris</i>	(Ström, 1768)	Gullrisengmott	
<i>Pleuroptya ruralis</i>	(Scopoli, 1763)	Kjempeengmott	
Lasiocampidae			
<i>Dendrolimus pini</i>	(Linnaeus, 1758)	Furuspinner	
Sphingidae			
<i>Laothoe populi</i>	(Linnaeus, 1758)	Ospesvermer	

29. oktober 2008

Side 5 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder
 Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
<i>Sphinx pinastri</i>	Linnaeus, 1758	Furusvermer	
<i>Hemaris tityus</i>	(Linnaeus, 1758)	Smalkantet humlesvermer	
<i>Deilephila elpenor</i>	(Linnaeus, 1758)	Stor snabelsvermer	
Hesperiidae			
<i>Erynnis tages</i>	(Linnaeus, 1758)	Skogsmyger	
<i>Carterocephalus palaemon</i>	(Pallas, 1771)	Gulflekksmyger	NT
<i>Ochlodes sylvanus</i>	(Esper, 1777)	Engsmyger	
Pieridae			
<i>Anthocharis cardamines</i>	(Linnaeus, 1758)	Aurorasommerfugl	
<i>Pieris napi</i>	(Linnaeus, 1758)	Rapssommerfugl	
Lycaenidae			
<i>Plebeius idas</i>	(Linnaeus, 1761)	Idasblåvinge	
<i>Lycaena virgaureae</i>	(Linnaeus, 1758)	Oransjegullvinge	
Nymphalidae			
<i>Boloria euphrosyne</i>	(Linnaeus, 1758)	Rødflekket perlemorvinge	
<i>Boloria selene</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Brunflekket perlemorvinge	
<i>Argynnis paphia</i>	(Linnaeus, 1758)	Keiserkåpe	
<i>Argynnis aglaja</i>	(Linnaeus, 1758)	Aglajaperlemorvinge	
<i>Argynnis adippe</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Adippeperlemorvinge	
<i>Vanessa cardui</i>	(Linnaeus, 1758)	Tistelsommerfugl	
<i>Pararge aegeria</i>	(Linnaeus, 1758)	Flekkringvinge	
<i>Lasiommata maera</i>	(Linnaeus, 1758)	Klipperingvinge	
<i>Erebia ligea</i>	(Linnaeus, 1758)	Fløyelsringvinge	
Drepanidae			
<i>Thyatira batis</i>	(Linnaeus, 1758)	Flekket halvspinner	
<i>Tethea or</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Ospelhalvspinner	
<i>Ochropacha duplaris</i>	(Linnaeus, 1761)	Punkthalvspinner	
Geometridae			
<i>Timandra griseata</i>	(W. Petersen, 1902)	Grå syremåler	
<i>Idaea biselata</i>	(Hufnagel, 1767)	Bordengmåler	
<i>Idaea aversata</i>	(Linnaeus, 1758)	Vinkelengmåler	
<i>Idaea deversaria</i>	(Herrich-Schäffer, 1847)	Krattengmåler	
<i>Scopula incanata</i>	(Linnaeus, 1758)	Bergurtemåler	
<i>Scopula ternata</i>	(Schrank, 1802)	Blåbæurtemåler	
<i>Scopula floslactata</i>	(Haworth, 1809)	Blek urtemåler	
<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig bakkemåler	
<i>Xanthorhoe spadicearia</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Rosa båndmåler	
<i>Xanthorhoe montanata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Hvit båndmåler	
<i>Epirrhoe alternata</i>	(Müller, 1764)	Vanlig mauremåler	
<i>Epirrhoe rivata</i>	(Hübner, 1813)	Stor mauremåler	
<i>Camptogramma bilineata</i>	(Linnaeus, 1758)	Gullmåler	
<i>Entephria caesiata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig bergmåler	
<i>Pelurga comitata</i>	(Linnaeus, 1758)	Meldemåler	
<i>Lampropteryx suffumata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Stor krattmåler	
<i>Ecliptopera silaceata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Geitramsdråpemåler	
<i>Eulithis populata</i>	(Linnaeus, 1758)	Blåbærmåler	
<i>Chloroclysta siterata</i>	(Hufnagel, 1767)	Mørk irrmåler	
<i>Chloroclysta miata</i>	(Linnaeus, 1758)	Lys irrmåler	
<i>Dysstroma citrata</i>	(Linnaeus, 1761)	Vinkelskogmåler	
<i>Dysstroma latefasciata</i>	(Prout, 1914)	Flekkskogmåler	
<i>Dysstroma truncata</i>	(Hufnagel, 1767)	Bueskogmåler	
<i>Thera firmata</i>	(Hübner, 1822)	Fjærbarmåler	
<i>Thera obeliscata</i>	(Hübner, 1787)	Furubarmåler	
<i>Thera variata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Granbarmåler	

29. oktober 2008

Side 6 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder
Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
<i>Thera cognata</i>	(Thunberg, 1792)	Brun einerbarmåler	
<i>Electrophaes corylata</i>	(Thunberg, 1792)	Glennemåler	
<i>Colostygia olivata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Skogolivenmåler	
<i>Hydriomena furcata</i>	(Thunberg, 1784)	Seljebuskmåler	
<i>Hydriomena impluviata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Orebuskmåler	
<i>Hydriomena ruberata</i>	(Freyer, 1831)	Rustbuskmåler	
<i>Epirrita autumnata</i>	(Borkhausen, 1794)	Fjellbjørkemåler	
<i>Perizoma alchemillata</i>	(Linnaeus, 1758)	Dålundmåler	
<i>Martania taeniata</i>	(Stephens, 1831)	Granlundmåler	
<i>Pasiphila rectangulata</i>	(Linnaeus, 1758)	Epleblomstmåler	
<i>Pasiphila debiliata</i>	(Hübner, 1817)	Blåbærblomstmåler	
<i>Eupithecia tenuiata</i>	(Hübner, 1813)	Seljedvergmåler	
<i>Eupithecia inturbata</i>	(Hübner, 1817)	Lønnedvergmåler	
<i>Eupithecia abietaria</i>	(Goeze, 1781)	Stor kongledvergmåler	
<i>Eupithecia plumbeolata</i>	(Haworth, 1809)	Marimjelledvergmåler	
<i>Eupithecia pusillata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Augustdvergmåler	
<i>Eupithecia tantillaria</i>	Boisduval, 1840	Grandvergmåler	
<i>Eupithecia lariciata</i>	(Freyer, 1841)	Lerkedvergmåler	
<i>Eupithecia actaeata</i>	Walderdorff, 1869	Stor dvergmåler	
<i>Eupithecia egenaria</i>	Herrich-Schäffer, 1848	Lindedvergmåler	
<i>Eupithecia conterminata</i>	(Lienig & Zeller, 1846)	Taigadvergmåler	
<i>Eupithecia centaureata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Hvit dvergmåler	
<i>Eupithecia intricata</i>	(Zetterstedt, 1839)	Einerdvergmåler	
<i>Eupithecia absinthiata</i>	(Clerck, 1759)	Brun dvergmåler	
<i>Eupithecia expallidata</i>	Doubleday, 1856	Blek dvergmåler	NT
<i>Eupithecia vulgata</i>	(Haworth, 1809)	Vanlig dvergmåler	
<i>Eupithecia denotata</i>	(Hübner, 1813)	Klokkedvergmåler	
<i>Eupithecia icterata</i>	(Villers, 1789)	Rustdvergmåler	
<i>Eupithecia subfuscata</i>	(Haworth, 1809)	Grumset dvergmåler	
<i>Euchoeca nebulata</i>	(Scopoli, 1763)	Oremåler	
<i>Venusia cambrica</i>	Curtis, 1839	Rognemåler	
<i>Carsia sororiata</i>	(Hübner, 1813)	Tranebærmåler	
<i>Aplocera plagiata</i>	(Linnaeus, 1758)	Stor perikummåler	
<i>Lobophora halterata</i>	(Hufnagel, 1767)	Ospetungemåler	
<i>Trichopteryx carpinata</i>	(Borkhausen, 1794)	Bjørketungemåler	
<i>Geometra papilionaria</i>	(Linnaeus, 1758)	Kjempebladmåler	
<i>Jodis putata</i>	(Linnaeus, 1758)	Blåbærbladmåler	
<i>Plagodis pulveraria</i>	(Linnaeus, 1758)	Bred skumringsmåler	
<i>Opisthograptis luteolata</i>	(Linnaeus, 1758)	Sitronmåler	
<i>Epione vespertaria</i>	(Linnaeus, 1767)	Ospebrannmåler	
<i>Ennomos erosaria</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Eikeflikmåler	
<i>Selenia dentaria</i>	(Fabricius, 1775)	Vanlig månemåler	
<i>Selenia tetralunaria</i>	(Hufnagel, 1767)	Praktmånemåler	
<i>Crocallis elinguaris</i>	(Linnaeus, 1758)	Bølgemåler	
<i>Campaea margaritata</i>	(Linnaeus, 1767)	Løvskogmåler	
<i>Hylaea fasciaria</i>	(Linnaeus, 1758)	Barskogmåler	
<i>Odontopera bidentata</i>	(Clerck, 1759)	Tannmåler	
<i>Cabera pusaria</i>	(Linnaeus, 1758)	Hvit sankthansmåler	
<i>Cabera exanthemata</i>	(Scopoli, 1763)	Gul sankthansmåler	
<i>Lomaspilis marginata</i>	(Linnaeus, 1758)	Randmåler	
<i>Macaria signaria</i>	(Hübner, 1809)	Granbuemåler	
<i>Macaria liturata</i>	(Clerck, 1759)	Furubuemåler	
<i>Macaria brunneata</i>	(Thunberg, 1784)	Brun buemåler	
<i>Gnophos obfuscata</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Klipperingmåler	

29. oktober 2008

Side 7 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder
 Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
<i>Elophos vittaria</i>	(Thunberg, 1788)	Blek ringmåler	
<i>Ematurga atomaria</i>	(Linnaeus, 1758)	Lyngmåler	
<i>Alcis repandata</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig barkmåler	
<i>Alcis jubata</i>	(Thunberg, 1788)	Strybarkmåler	NT
<i>Biston betularia</i>	(Linnaeus, 1758)	Bjørkelurvemåler	
Notodontidae			
<i>Clostera curtula</i>	(Linnaeus, 1758)	Rødflekket stjertspinner	
<i>Notodonta dromedarius</i>	(Linnaeus, 1758)	Dromedartannspinner	
<i>Pterostoma palpina</i>	(Clerck, 1759)	Nebbspinner	
<i>Ptilodon capucina</i>	(Linnaeus, 1758)	Kameltannspinner	
<i>Pheosia tremula</i>	(Clerck, 1759)	Seljetannspinner	
<i>Furcula bifida</i>	(Brahm, 1787)	Grå gaffelstjert	
Noctuidae			
<i>Parascotia fuliginaria</i>	(Linnaeus, 1761)	Kjukefly	
<i>Herminia tarsipennalis</i>	Treitschke, 1835	Vanlig viftefly	
<i>Hypena proboscidalis</i>	(Linnaeus, 1758)	Neslenebbfly	
<i>Scoliopteryx libatrix</i>	(Linnaeus, 1758)	Flikfly	
<i>Lygephila viciae</i>	(Hübner, 1822)	Kalkvikkefly	
<i>Lygephila cracca</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Augustvikkefly	
<i>Catocala fraxini</i>	(Linnaeus, 1758)	Blått ordensbånd	
<i>Nycteola degenerana</i>	(Hübner, 1799)	Vanlig viklerfly	
<i>Nudaria mundana</i>	(Linnaeus, 1761)	Nakenspinner	
<i>Setina irrorella</i>	(Linnaeus, 1758)	Panterspinner	
<i>Eilema lurideola</i>	(Zincken, 1817)	Blygrå lavspinner	
<i>Eilema complana</i>	(Linnaeus, 1758)	Sølvgrå lavspinner	
<i>Setema cereola</i>	(Hübner, 1803)	Einerlavspinner	VU
<i>Coscinia cribraria</i>	(Linnaeus, 1758)	Heibjørnespinner	
<i>Leucoma salicis</i>	(Linnaeus, 1758)	Seljebørstespinner	
<i>Abrostola tripartita</i>	(Hufnagel, 1766)	Vanlig neslefly	
<i>Diachrysa chrysitis</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig båndmetallfly	
<i>Autographa bractea</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Storflekket metallfly	
<i>Syngrapha interrogationis</i>	(Linnaeus, 1758)	Skogmetallfly	
<i>Syngrapha diasema</i>	(Boisduval, 1829)	Fjellmetallfly	
<i>Colocasia coryli</i>	(Linnaeus, 1758)	Hasselmunkefly	
<i>Acronicta leporina</i>	(Linnaeus, 1758)	Hvitt kveldfly	
<i>Acronicta megacephala</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Ospekveldfly	
<i>Amphipyra pyramidea</i>	(Linnaeus, 1758)	Rødt pyramidefly	
<i>Cryphia raptricula</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig lavfly	
<i>Caradrina montana</i>	Bremer, 1861	Lyst urtefly	
<i>Caradrina selini</i>	Boisduval, 1840	Grått urtefly	
<i>Hoplodrina octogenaria</i>	(Goeze, 1781)	Gulbrunt urtefly	
<i>Hoplodrina blanda</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Gråbrunt urtefly	
<i>Charanyca ferruginea</i>	(Esper, 1785)	Skyggefly	
<i>Dypterygia scabriuscula</i>	(Linnaeus, 1758)	Syrefly	
<i>Hyppa rectilinea</i>	(Esper, 1788)	Raggfly	
<i>Actinotia polyodon</i>	(Clerck, 1759)	Tannet perikumfly	
<i>Euplexia lucipara</i>	(Linnaeus, 1758)	Lyktebærerfly	
<i>Crypsedra gemma</i>	(Treitschke, 1825)	Flekkfly	
<i>Apamea crenata</i>	(Hufnagel, 1766)	Vanlig engfly	
<i>Apamea illyria</i>	Freyer, 1846	Skogengfly	
<i>Apamea scolopacina</i>	(Esper, 1788)	Praktengfly	
<i>Apamea monoglypha</i>	(Hufnagel, 1766)	Stort engfly	
<i>Apamea furva</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Mørkt engfly	
<i>Litoligia literosa</i>	(Haworth, 1809)	Lite strandengfly	

29. oktober 2008

Side 8 av 9

Artsliste fra Heddevika

Land Norge Region/Fylke/Stat/Provins Aust-Agder

Regionkode AAI Kommune/Distrikt: Bygland

EIS: 9

Art	Autor	Norsk navn	Rødlistekategori
<i>Oligia strigilis</i>	(Linnaeus, 1758)	Buelinjet engfly	
<i>Oligia latruncula</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Rettlinjet engfly	
<i>Brachylomia viminalis</i>	(Fabricius, 1776)	Vanlig vierfly	
<i>Parastichtis suspecta</i>	(Hübner, 1817)	Rødlig løvfly	
<i>Cirrhia icteritia</i>	(Hufnagel, 1766)	Blekt gulfly	
<i>Agrochola litura</i>	(Linnaeus, 1758)	Blågrått høstfly	
<i>Conistra vaccinii</i>	(Linnaeus, 1761)	Vanlig flatfly	
<i>Lithomoia solidaginis</i>	(Hübner, 1803)	Skogkappefly	
<i>Enargia paleacea</i>	(Esper, 1788)	Vinkelfly	
<i>Ipimorpha subtusa</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig ringfly	
<i>Cosmia trapezina</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig rovfly	
<i>Antitype chi</i>	(Linnaeus, 1758)	Chifly	
<i>Mniotype adusta</i>	(Esper, 1790)	Vanlig lærfly	
<i>Orthosia gothica</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig seljefly	
<i>Cerapteryx graminis</i>	(Linnaeus, 1758)	Vanlig grasfly	
<i>Polia bombycina</i>	(Hufnagel, 1766)	Vinkelhakefly	
<i>Polia nebulosa</i>	(Hufnagel, 1766)	Grått hakefly	
<i>Lacanobia thalassina</i>	(Hufnagel, 1766)	Busklundfly	
<i>Lacanobia contigua</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Broket lundfly	
<i>Lacanobia suasa</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig lundfly	
<i>Papestra biren</i>	(Goeze, 1781)	Blåbærfly	
<i>Hada plebeja</i>	(Linnaeus, 1761)	Gulflekkfly	
<i>Sideridis rivularis</i>	(Fabricius, 1775)	Fiolett nellikfly	
<i>Sideridis reticulata</i>	(Goeze, 1781)	Engsmellefly	
<i>Hadena bicruris</i>	(Hufnagel, 1766)	Vanlig nellikfly	
<i>Hadena confusa</i>	(Hufnagel, 1766)	Hvitflekket nellikfly	
<i>Hadena perplexa</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Brunt nellikfly	
<i>Mythimna conigera</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Hvitflekket grasfly	
<i>Mythimna pallens</i>	(Linnaeus, 1758)	Halmgult grasfly	
<i>Mythimna ferrago</i>	(Fabricius, 1787)	Teglrødt grasfly	
<i>Lasionycta proxima</i>	(Hübner, 1809)	Smellefjellfly	
<i>Euxoa nigricans</i>	(Linnaeus, 1761)	Svart jordfly	
<i>Euxoa eruta</i>	(Hübner, 1827)	Markjordfly	
<i>Agrotis exclamationis</i>	(Linnaeus, 1758)	Åkerjordfly	
<i>Diarsia mendica</i>	(Fabricius, 1775)	Vanlig teglfly	
<i>Diarsia brunnea</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Rødfrynset teglfly	
<i>Epipsilia grisescens</i>	(Fabricius, 1794)	Lyst klippefly	
<i>Chersotis cuprea</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Kobberfly	
<i>Noctua fimbriata</i>	(Schreber, 1759)	Breibåndfly	
<i>Eurois occulta</i>	(Linnaeus, 1758)	Stort skogfly	
<i>Graphiphora augur</i>	(Fabricius, 1775)	Krattfly	
<i>Anaplectoides prasina</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Grønt skogfly	
<i>Xestia speciosa</i>	(Hübner, 1813)	Vanlig taigafly	
<i>Xestia c-nigrum</i>	(Linnaeus, 1758)	C-tegnet bakkefly	
<i>Xestia triangulum</i>	(Hufnagel, 1766)	Triangelbakkefly	
<i>Xestia ashworthii</i>	(Doubleday, 1855)	Skiferbakkefly	
<i>Xestia baja</i>	(Denis & Schiffermüller, 1775)	Vanlig bakkefly	
<i>Xestia stigmatica</i>	(Hübner, 1813)	Fiolettbrunt bakkefly	
<i>Coenophila subrosea</i>	(Stephens, 1829)	Myrfly	
<i>Protolampra sobrina</i>	(Duponchel, 1843)	Barskogfly	

29. oktober 2008

Side 9 av 9